

Linda Gröning, Erling Johannes Husabø
og Jørn Jacobsen

Frihet, forbrytelse og straff

En systematisk fremstilling
av norsk strafferett

3. utgave

FAGBOKFORLAGET

**Linda Gröning, Erling Johannes Husabø
og Jørn Jacobsen**

Frihet, forbrytelse og straff

3. utgave

FAGBOKFORLAGET

Forord

Denne tredje utgaven av boken bygger videre på første utgave fra 2016 og andre utgave fra 2019. Boken er resultat av et langvarig faglig samarbeid. Også denne gangen har vi drøftet oss gjennom hvert enkelt emne. Bokens systematikk og innhold er et felles uttrykk for diskusjonene vi har hatt. Målet er som før: å bidra til en helhetlig forståelse av strafferetten som juridisk fagområde.

Enkelte deler av boken er blitt gjenstand for større endringer sammenlignet med andre utgave. Det gjelder ikke minst kapittel 20 om skyldvne, der vesentlige lovendringer trådte i kraft i 2020. Enkelte temaer som ble behandlet i første og andre utgave, har vi nå behandlet i tilknytning til relevante forbrytelser i boken *Forbrytelser i utvalg (FU)* og derfor tatt ut av tredje utgave.

Fremveksten av flere elektroniske kommentarer til straffeloven må også nevnes. Vi har bidratt til én av disse (Karnov). Enkelte steder viser vi til synspunkt uttrykt i slike lovkommentarer, men vi har ikke forsøkt å gi et dekkende bilde av disse. For å holde seg mest mulig oppdatert om enkeltregler anbefales leseren også å konsultere slike elektroniske lovkommentarer.

I denne utgaven har vi forsøkt å gi et oppdatert bilde av lovgivning, praksis og litteratur på strafferettens område per 1. mai 2023. Henvisninger til elektroniske kilder er ikke sjekket etter den dato. Henvisninger til paragrafer uten lovtittel gjelder straffeloven 2005 med mindre noe annet fremgår av sammenhengen.

I arbeidet med tredje utgave har vi hatt god hjelp av de vitenskapelige assistentene Henrik Bruvik, Anne Noddeland og Vårin Stubhaug, noe vi takker for. Vi har også hatt stor nytte av tilbakemeldinger og diskusjoner om tidligere utgaver med studenter og kollegaer, både på og utenfor fakultetet. Ledelsen ved fakultetet takkes for velvillig støtte til arbeidet med en ny utgave. Fagbokforlaget takkes for et godt samarbeid om utgivelsen.

Bergen, 19. juni 2023
Linda Gröning Jørn Jacobsen
Erling Johannes Husabø

Innhold

DEL I

Strafferettens karakter, grunnlag og rammer 1

Kapittel 1

Hva er strafferett? 2

1.1	Introduksjon	2
1.2	Noen utviklingslinjer	3
1.3	Forbrytelse og straff	5
1.3.1	Begrepenes sentrale betydning	5
1.3.2	Formelle definisjoner	5
1.3.3	Materielle definisjoner	7
1.4	Strafferettens regler: En oversikt	9
1.4.1	Straffelovgivningen	9
1.4.2	Straffebudene	11
1.4.3	Straffelovens alminnelige del	12
1.4.4	Sammenhengen med andre rettsregler	14
1.5	Strafferettens institusjoner og aktører	16
1.5.1	Strafferettssystemet	16
1.5.2	Lovgivning	16
1.5.3	Etterforskning og påtale	17
1.5.4	Rettergang og dom	19
1.5.5	Straffegjennomføring	21
1.6	Strafferettsvitenskapens oppgaver	22
1.7	Bokens karakter og systematikk	24

Kapittel 2

Hvorfor har vi strafferetten? 27

2.1	Introduksjon	27
2.2	Spørsmålet om strafferettens begrunnelse	28
2.3	De sentrale posisjonene	30
2.4	Diskusjonene i norsk strafferettstenkning	35
2.5	En begrunnelse ut fra rettsordenens verdigrunnlag	40
2.5.1	Utgangspunktene for posisjonen	40
2.5.2	Respekten for enkeltmennesket som grunnpremiss	40
2.5.3	Strafferettens hovedfunksjon: å sikre individvern	42
2.5.4	Strafferettens forskjellige delfunksjoner – en oversikt	42

2.6	Fastlegging av handlingsnormer	43
2.6.1	Kriminaliseringens sentrale rolle	43
2.6.2	Individvern som orienteringspunkt for kriminalisering	45
2.7	Reaksjon på normbrudd	48
2.7.1	Reaksjon som en nødvendig oppgave	48
2.7.2	Straffen som respons: Skyldprinsippet	48
2.7.3	Realisering av straffetrusselen gjennom strafferettssystemet	49
2.8	Strafferettens preventive funksjoner	50
2.8.1	Behovet for å påvirke fremtidige handlingsvalg	50
2.8.2	Strafferettens allmennpreventive funksjon	50
2.8.3	Strafferettens individualpreventive funksjon	52
2.9	Kriminalitetsforebygging utenfor strafferetten	54
2.10	Kunne vi avskaffet strafferetten?	55

Kapittel 3

Strafferettens konstitusjonelle rammer	56	
3.1	Introduksjon	56
3.2	Oversikt over kravene til lovgivning, rettergang og dom	57
3.3	Betydningen av straffebegrepet	59
3.4	Kravet om lovhjemmel	61
3.4.1	Lovskravets begrunnelse og adressater	61
3.4.2	Krav om formelt lovgrunnlag	63
3.4.3	Krav til presisjon ved lovens utforming	65
3.4.4	Klarhetskravet ved tolking av straffebestemmelser	68
3.5	Forbudet mot tilbakevirkende lover	73
3.5.1	Tilbakevirkning til skade	73
3.5.2	Tilbakevirkning til gunst	76
3.6	Krav til strafferettens innhold	77
3.6.1	Utgangspunkt: Respektene og sikre alles menneskerettigheter	77
3.6.2	Plikt til å kriminalisere og straffe	78
3.6.3	Skranker for hva som kan kriminaliseres	81
3.6.4	Forbud mot straff uten skyld	85
3.6.5	Skranker for straff og straffegjennomføring	86
3.6.6	Proporsjonalitet mellom forbrytelse og straff	88

Kapittel 4

Strafferettens internasjonalisering	90	
4.1	Introduksjon	90
4.2	Forholdet mellom norsk strafferett og folkeretten	92
4.3	Den internasjonale strafferetten	94
4.3.1	Utviklingen innenfor folkeretten	94
4.3.2	Innflytelsen på norsk strafferett	96
4.4	Transnasjonal strafferett	97
4.4.1	Utviklingen innenfor folkeretten	97
4.4.2	Innflytelsen på norsk strafferett	99
4.5	EU-strafferetten	101
4.5.1	Utviklingen innenfor EU-retten	101
4.5.2	Innflytelsen på norsk strafferett	103
4.6	Utfordringer for norsk strafferett	105

DEL II

Kriminaliserte gjerninger 109

Kapittel 5

Generelt om kriminaliserte gjerninger 110

5.1 Introduksjon 110
 5.2 Det faktiske grunnlaget for straffesaken 111
 5.3 Handling, gjerning og gjerningsbeskrivelse 112
 5.4 Ulike delemner knyttet til vilkåret om en kriminalisert gjerning 117
 5.5 Sammenhengen mellom emnene i del II: Et eksempel 121

Kapittel 6

Gjerningsbeskrivelser – tolking og forståelse 123

6.1 Introduksjon 123
 6.2 Hovedperspektiver ved tolking av gjerningsbeskrivelser 124
 6.2.1 Ordlydstolking 124
 6.2.2 Systematisk tolking 126
 6.2.3 Formålsrettet tolking 128
 6.3 Det vernede rettsgodet 130
 6.4 Innvirkningen på det aktuelle rettsgodet 135
 6.4.1 Presentasjon av klassifisering 135
 6.4.2 Skadestraftebud 135
 6.4.3 Farestraftebud 136
 6.4.4 Straftebud uten konsekvenselement 137
 6.4.5 Sammensatte straffebud 139
 6.5 Andre typer gjerningselementer 140
 6.5.1 Generell oversikt 140
 6.5.2 Gjerningspersonen 143
 6.5.3 Gjerningsobjektet 144
 6.5.4 Konteksten 145
 6.5.5 Handlemåten 147
 6.5.6 Kunnskapselementer 147
 6.5.7 Uttrykkelige rettsstridselementer 150
 6.6 Presisering av ubestemthet i gjerningsbeskrivelsen 153
 6.6.1 Om ubestemthet som tolkingsutfordring 153
 6.6.2 Skyldprinsippet som tolkingsmoment 154
 6.6.3 Effektivitet som tolkingsmoment 156
 6.6.4 Tvil i favør av tiltalte? 158

Kapittel 7

Årsaks- og farekrav 160

7.1 Introduksjon 160
 7.2 Årsakskrav i straffeloven 161
 7.3 Hva innebærer et årsakskrav? 165
 7.3.1 Utgangspunkt 165
 7.3.2 Betingelselæren og kritikken av den 165
 7.3.3 Fokus på det faktiske hendelsesforløpet 167

7.3.4	Nærmere om ulike former for årsakssammenheng	168
7.3.5	Årsakskravets startpunkt og endepunkt	172
7.3.6	Adekvanskravet som avgrensning av hendelsesforløp	174
7.4	Farekrav i straffeloven	177
7.5	Hva innebærer et farekrav?	179
7.5.1	Utgangspunkt	179
7.5.2	Konkret og abstrakt fare	182
7.5.3	Nærmere om graden av mulighet for skade	184
7.5.4	Krav til den forutgående handlingen	186
7.5.5	Krav til hvem eller hva faren skal rette seg mot	187

Kapittel 8

Særlige rettsstridsvurderinger	188	
8.1	Introduksjon	188
8.2	Rettsstridsbegrepet	189
8.3	Rettsstrid og innskrenkende tolking	193
8.3.1	Generelle utgangspunkter om innskrenkende tolking	193
8.3.2	Hovedregelen er at straffebud ikke tolkes innskrenkende	194
8.3.3	Handlingen fremstår som normal	197
8.3.4	Handlingen er vernet av menneskerettsbestemmelser	200
8.3.5	Handlingen er rettet mot personen selv	202
8.4	Krav om uakseptabel risiko	203
8.4.1	Generelle utgangspunkter	203
8.4.2	Når foreligger det en uakseptabel risiko?	205
8.5	Samtykkets betydning for rettsstridsvurderingen	208
8.5.1	Generelle utgangspunkter	208
8.5.2	Samtykke-elementer i gjerningsbeskrivelsene	210
8.5.4	Nærmere vurderinger av samtykkets relevans	211
8.5.5	Krav til et virksomt samtykke	217
8.5.6	Tilbakekall og annet bortfall av et samtykke	220

Kapittel 9

Forsettskravet	221	
9.1	Introduksjon	221
9.2	Bakgrunn og begrunnelse	222
9.3	Forsettsbegrepet	224
9.4	Forsettskravets nærmere innhold	227
9.4.1	Oversikt over forsettsformene	227
9.4.2	Hensiktsforsett	229
9.4.3	Visshets- og sannsynlighetsforsett	231
9.4.4	Eventuelt forsett (dolus eventualis)	235
9.4.5	Bevis for forsett	240
9.5	Dekningsprinsippet og dets modifikasjoner	241
9.5.1	Generelt om dekningsprinsippet	241
9.5.2	Videregående forsettskrav	245
9.5.3	Gjerningselementer som er unntatt fra forsettskravet	246
9.6	Fingering av forsett	247
9.6.1	Utgangspunkt	247
9.6.2	Vilkår for fingering av forsett etter § 25 tredje ledd første punktum	248

9.6.3	Fingering av forsett ved selvforskyldt utilregnelighetstilstand	252
9.6.4	Bør forsett kunne fingeres?	253
9.7	Grensedragningen mellom faktisk uvitenhet og rettsuvitenhet	254
9.7.1	Om problemet og løsningen på det etter straffeloven 1902	254
9.7.2	Faktisk uvitenhet og rettsuvitenhet i straffeloven 2005	257
9.7.3	Hvilken bestemmelse skal anvendes i det enkelte tilfellet?	258

Kapittel 10

Uaktsomhetsansvar		261
10.1	Introduksjon	261
10.2	Bakgrunn og begrunnelse	264
10.3	Forsvarlighetsvurderingen	267
10.3.1	Utgangspunkt	267
10.3.2	Rolleforventningen som startpunkt	268
10.3.3	Momenter i forsvarlighetsvurderingen	272
10.3.4	Er uaktsomhetsnormen relativ?	276
10.4	Kunnskapselementet: Bevisst og ubevisst uaktsomhet	277
10.4.1	Kunnskapskravet gjør seg også gjeldende ved uaktsomhet	277
10.4.2	Bevisst og ubevisst uaktsomhet	278
10.4.3	Nærmere om bebreidelsen for avviket fra forsvarlig opptreden	280
10.5	Dekningsprinsippet ved uaktsomhetsansvar	284
10.6	Uaktsomhetsansvar og rettsuvitenhet	284
10.7	Straffansvar for grovt uaktsomme handlinger	285

Kapittel 11

Unnlatelsesansvar		287
11.1	Introduksjon	287
11.2	Bakgrunn og begrunnelse	288
11.2.1	Noen klassiske problemstillinger	288
11.2.2	Noen utviklingslinjer i norsk strafferettsteori	289
11.2.3	Utgangspunkter for den videre analysen	291
11.3	Det generelle hjemmelskravet: Når er ordlyden vid nok?	295
11.3.1	Utgangspunkt	295
11.3.2	Rene unnlatelsesstraffebud	295
11.3.3	Andre straffebud som kan ramme unnlatelser	297
11.4	Årsakskravet: Hindringssammenheng	299
11.5	Tilknytningskravet	301
11.5.1	Særlig tilknytning til den eller det som straffebudet verner	301
11.5.1.1	Fare for person	301
11.5.1.2	Fare for eiendom	304
11.5.1.3	Fare for offentlige interesser	305
11.5.2	Særlig tilknytning til faresituasjonen	306
11.5.2.1	Egen forutgående farevoldende handling	306
11.5.2.2	Tilknytning til gjerningsperson	308
11.5.2.3	Tilknytning til eiendom eller virksomhet	310
11.6	Den særlige rettsstridsvurderingen: Rimelig å kreve aktiv handling?	312
11.7	Særlig om forsettskravet	314
11.8	Unnlatelser som grunnlag for uaktsomhetsansvar	315

Kapittel 12

Medvirkningsansvar	317
12.1 Introduksjon	317
12.2 Bakgrunn og begrunnelse	318
12.2.1 To hovedmodeller for medvirkningsansvar	318
12.2.2 Straffeloven 1902 og straffeloven 2005	320
12.2.3 Hvordan kan medvirkningsansvaret begrunnes?	321
12.3 Sondringen mellom hovedgjerning(er) og medvirkning	323
12.3.1 Betydningen av sondringen	323
12.3.2 Hva menes i § 15 med «overtredelsen»?	324
12.3.2.1 Utgangspunkt	324
12.3.2.2 Kan flere personers handlinger inngå i «overtredelsen»?	324
12.3.2.3 Hvilke rettslige kjennetegn må «overtredelsen» ha?	326
12.3.3 Straffebud som gjør forskjell på hovedgjerning og medvirkning	330
12.4 Grunnkrav til medvirkningsansvar	331
12.4.1 Utgangspunkt	331
12.4.2 Årsakskravet: Medvirkende årsaksforhold	332
12.4.3 Rettsstridskravet	335
12.4.4 Forsettskravet	337
12.5 Fysisk medvirkning	341
12.5.1 Utgangspunkt	341
12.5.2 Medvirkning knyttet til middelet for forbrytelsen	341
12.5.3 Medvirkning knyttet til stedet for forbrytelsen	342
12.5.4 Medvirkning knyttet til gjerningssubjektet	343
12.5.5 Medvirkning knyttet til gjerningsobjektet	345
12.6 Psykisk medvirkning	345
12.6.1 Utgangspunkt	345
12.6.2 Medvirkning ved ordre, oppfordring eller oppmuntring	347
12.6.3 Medvirkning ved råd og informasjon	348
12.6.4 Medvirkning gjennom avtale om forbrytelse	349
12.6.5 Er det nok å være til stede?	350
12.7 Passiv medvirkning	351
12.8 Uaktsom medvirkning	354

Kapittel 13

Forsøksansvar	356
13.1 Introduksjon	356
13.2 Bakgrunn og begrunnelse	358
13.2.1 «Subjektiv» eller «objektiv» forsøkslære?	358
13.2.2 Fra kriminalloven 1842 til straffeloven 2005	359
13.2.3 Hvordan kan forsøksansvaret nærmere begrunnes?	361
13.3 Forsøkets øvre grense: Fullbyrdet forbrytelse	364
13.4 Kravet om fullbyrdesforsett	365
13.5 Forsøkets nedre grense: Nærhet til fullbyrdelsen	367
13.5.1 Utgangspunkt	367
13.5.2 Diskusjonen om «objektive» og «subjektive» momenter	368
13.5.3 Vurderingsgrunnlaget: Det som er gjort, og det som gjenstår	370

13.5.4	Vurderingskriteriene	372
13.5.4.1	Ulike formuleringer av nærhetskravet	372
13.5.4.2	Nærhet i tid	373
13.5.4.3	Nærhet i omfang	374
13.5.4.4	Vektlegging av «den psykologiske forskjell»?	376
13.5.4.5	Handlingenes «karakter»	376
13.6	Utjenlige forsøk	380
13.7	Straffebud som rammer forsøk direkte	382
13.8	Forsøk på medvirkning	383
13.9	Særlige straffebud som rammer forberedelser	387

Kapittel 14

Straffelovgivningens geografiske rekkevidde	392	
14.1	Introduksjon	392
14.2	Geografiske begrensninger i gjerningsbeskrivelsen	394
14.3	Lokalisering av gjerningen	396
14.4	Territorial jurisdiksjon og flaggstatsjurisdiksjon	400
14.5	Eksterritorial jurisdiksjon	401
14.5.1	Utgangspunkt	401
14.5.2	Hovedregelen om dobbel straffbarhet	403
14.5.3	Universalprinsippet	404
14.5.4	Det aktive personalprinsippet	406
14.5.5	Statsvernprinsippet og det passive personalprinsippet	408
14.5.6	Traktatregulert jurisdiksjon for øvrig	409

DEL III

Rettferdiggjøringsgrunner	411
--	------------

Kapittel 15

Generelt om rettferdiggjøringsgrunner	412	
15.1	Introduksjon	412
15.2	Rettferdiggjøringsgrunnene som ansvarskategori	412
15.3	Oversikt over ulike typer rettferdiggjøringsgrunner	416
15.3.1	Utgangspunkt	416
15.3.2	Generelle rettferdiggjøringsgrunner	416
15.3.3	Spesielle rettferdiggjøringsgrunner	417
15.4	Ulike begrunnelser: Vern mot fare og vern mot rettsbrudd	419
15.5	Særlig om lovlige krigshandlinger	421
15.6	Betydningen av faktisk uvitenhet	422

Kapittel 16

Nødrett	424	
16.1	Introduksjon	424
16.2	Situasjonskravet	426
16.2.1	Vernede interesser	426
16.2.2	Fare for skade	427

16.3	Formålskravet	430
16.4	Subsidiaritettskravet	431
16.5	Proporsjonalitettskravet	434
16.5.1	Generelle utgangspunkter	434
16.5.2	Ulike elementer i interesseavveiningen	435
16.5.3	Kravet til interesseovervekt	437
16.5.4	Noen typiske interessekonflikter	439
16.5.5	Respekt for «rettsordenens spilleregler»	441
16.5.6	Respekt for menneskeverdet	445
16.6	Særlig om motstridende interesser på «samme hånd»	447

Kapittel 17

Nødverge	450	
17.1	Introduksjon	450
17.2	Situasjonskravet	452
17.2.1	Vernede interesser	452
17.2.2	Ulovlig angrep	453
17.2.3	Nærmere om angrepets aktualitet	455
17.3	Formålskravet	458
17.4	Subsidiaritettskravet	459
17.5	Proporsjonalitettskravet	461
17.5.1	Generelle utgangspunkter	461
17.5.2	Ulike elementer i interesseavveiningen	463
17.5.3	Noen typiske nødvergetilfeller	465
17.6	Nødverge mot offentlige tjenestehandlinger	468
17.7	Lovlig pågrepelse mv.	471

Kapittel 18

Selvtekt	474	
18.1	Introduksjon	474
18.2	Situasjonskravet	476
18.3	Formålskravet	477
18.4	Rimelighetskravet	477
18.5	Særlige vilkår for bruk av fysisk makt	479

DEL IV

Unnskyldningsgrunner	481
-----------------------------------	-----

Kapittel 19

Generelt om unnskyldningsgrunner	482	
19.1	Introduksjon	482
19.2	Unnskyldningsgrunner som ansvarskategori	483
19.3	Ulike typer unnskyldningsgrunner	485
19.3.1	Generelle unnskyldningsgrunner	485
19.3.2	Spesielle unnskyldningsgrunner	486

Kapittel 20

Manglende skyldevne 488

20.1 Introduksjon 488

20.2 Bakgrunn og begrunnelse 489

 20.2.1 Hvorfor bør vi ha regler om hvem som mangler skyldevne? 489

 20.2.2 Hvordan bør reglene utformes? 490

 20.2.3 Lovreformen fra 2019 493

20.3 Gjeldende regler: Utgangspunkt 494

20.4 Kriminell lavalder 497

 20.4.1 Generelt om lav alder som unnskyldningsgrunn 497

 20.4.2 Straffelovens aldersgrense på 15 år 498

20.5 Manglende skyldevne på grunn av utilregnelighet: Oversikt 499

20.6 «Sterkt avvikende sinnstilstand» 501

 20.6.1 Generelt om avvikende sinnstilstand som unnskyldningsgrunn 501

 20.6.2 Hva regnes som en «sterkt avvikende sinnstilstand» etter bokstav a? ... 502

20.7 «Sterk bevissthetsforstyrrelse» 504

 20.7.1 Generelt om bevissthetsforstyrrelse som unnskyldningsgrunn 504

 20.7.2 Hva regnes som «sterk bevissthetsforstyrrelse» etter bokstav b? 505

20.8 «Høygradig psykisk utviklingshemming» 506

 20.8.1 Generelt om psykisk utviklingshemming som unnskyldningsgrunn 506

 20.8.2 Hva regnes som «høygradig psykisk utviklingshemming» etter bokstav c? .. 508

20.9 Tilleggsvilkåret «utilregnelig på grunn av» tilstanden 509

 20.9.1 Generelt om tilleggsvilkåret 509

 20.9.2 Vurderingsmomentene «svikt i virkelighetsforståelse og funksjonsevne» .. 510

20.10 Utilregnelighet som følge av selvforskyldt rus og selvforskyldt utilregnelighet. .. 513

 20.10.1 Unntakene i § 20 andre ledd 513

 20.10.2 Utilregnelighet som følge av selvforskyldt rus 514

 20.10.3 Selvforskyldt utilregnelighet 517

Kapittel 21

Rettsuvitenhet 519

21.1 Introduksjon 519

21.2 Bakgrunn og begrunnelse 520

21.3 Når foreligger en rettsuvitenhet? 524

 21.3.1 Utgangspunktet: «uvitenhet om rettsregler» 524

 21.3.2 Uvitenhet om at «handlingen er ulovlig» 526

21.4 Aktsomhetskravet 529

 21.4.1 Utgangspunkt 529

 21.4.2 Aktsomhetsterskelen 530

 21.4.3 Forhold ved den aktuelle rettslige reguleringen 533

 21.4.4 Gjerningspersonens opptreden 535

 21.4.5 Gjerningspersonens stilling og personlige forutsetninger 539

Kapittel 22

Unnskyldelig overskridelse av nødrett, nødverge og selvtekt 542

22.1 Introduksjon 542

22.2 Grunnvilkåret: «overskredet grensene» 543

22.3 Tilleggsvilkåret: «særlige grunner» 544

DEL V**Andre grenser for straffansvar** 547**Kapittel 23****Generelt om andre grenser for straffansvar** 548**Kapittel 24****Særlige frifinnelsesgrunner** 550

- 24.1 Introduksjon 550
- 24.2 Brukerrom for narkotikaavhengige 551
- 24.3 Ulovlig handlingsprovokasjon fra politiet 553
- 24.4 Skjult handlingsprovokasjon fra private 557
- 24.5 Tilbaketreden fra forsøk 559
 - 24.5.1 Utgangspunkt 559
 - 24.5.2 Begrunnelsen for regelen 560
 - 24.5.3 Tilbaketreden fra ufullendt forsøk 561
 - 24.5.4 Tilbaketreden fra fullendt forsøk 563
 - 24.5.5 Tilbaketreden fra forsøk på medvirkning 565
 - 24.5.6 Tilbaketreden fra forberedelsehandlinger? 567
- 24.6 Forebygging eller gjenoppretting av skade 568

Kapittel 25**Foreldelse av straffansvar** 570

- 25.1 Utgangspunkt 570
- 25.2 Hvilke straffbare handlinger kan foreldes? 571
- 25.3 Foreldelsesfristen 572
- 25.4 Startpunktet for foreldelsesfristen 574
- 25.5 Avbrytelse av foreldelsesfristen 575

Kapittel 26**Én eller flere forbrytelser?** 577

- 26.1 Introduksjon 577
- 26.2 Nærmere om problemstillinger og terminologi 580
 - 26.2.1 Utgangspunkt 580
 - 26.2.2 Den tradisjonelle læren om «ideal- og realkonkurrens» 580
 - 26.2.3 Utgangspunkt for den videre analysen 582
 - 26.2.4 Hva er ett straffebud? 584
- 26.3 Styrende prinsipper 585
- 26.4 Bruk av ett eller flere straffebud? 587
 - 26.4.1 Utgangspunkt 587
 - 26.4.2 Avklaring fra lovgiver 588
 - 26.4.3 Full dekning av de krenkede rettsgodene 589
 - 26.4.4 Full dekning av de ulike krenkelsesmåtene 591
 - 26.4.5 Særlig om straffebud i spesiallovgivningen 593
- 26.5 Ett eller flere brudd på samme straffebud? 594
 - 26.5.1 Utgangspunkt 594
 - 26.5.2 Krenkelser av flere rettsgodebærere 595

26.5.3	Særlig om «fortsett forbrytelse»	597
26.5.4	Særlig om straffebud med separate alternativer i handlenormen	601
26.6	Feiltreff	603

DEL VI

Strafferettslige reaksjoner	607
--	-----

Kapittel 27

Generelt om strafferettens reaksjonssystem	608	
27.1	Introduksjon	608
27.2	Skyldprinsippet som reaksjonslærens bærende idé	609
27.3	Ivaretagelsen av de ulike frihetssfærene	610
27.4	Forholdet mellom lovgiver, domstol og forvaltning i reaksjonssystemet	612
27.5	Den videre systematikken i del VI	613

Kapittel 28

Straffeformene	614	
28.1	Introduksjon	614
28.2	Straffeformenes begrunnelse	614
28.3	Fengsel	617
28.3.1	Fengselets historie	617
28.3.2	Fengselsstraffen i dag	618
28.3.3	Fengselsstraff etter gjeldende rett	619
28.3.4	Fullbyrdingsutsettelse (betinget fengsel)	621
28.4	Forvaring	624
28.4.1	En tidsbestemt frihetsstraff	624
28.4.2	Vilkår for forvaring ved alvorlige lovbrudd	625
28.4.3	Vilkår for forvaring ved mindre alvorlige lovbrudd	629
28.4.4	Forvaringens tidsrammer	630
28.5	Samfunnsstraff	632
28.5.1	Straff som gjennomføres i samfunnet	632
28.5.2	Vilkår for å idømme samfunnsstraff	633
28.5.3	Timetall, gjennomføringstid og subsidiær fengselsstraff	636
28.6	Ungdomsstraff	638
28.6.1	En egen reaksjon for unge lovbrøyttere	638
28.6.2	Nærmere om reaksjonens innhold	638
28.6.3	Vilkår for ileggelse av ungdomsstraff	639
28.6.4	Gjennomføringstid og subsidiær fengselsstraff	642
28.7	Bot	642
28.8	Rettighetstap	644
28.8.1	En preventivt begrunnet inndragelse av rettigheter	644
28.8.2	Tap av retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet	645
28.8.3	Forbud mot kontakt	647
28.8.4	Tap av statsborgerskap	648

Kapittel 29	
Andre strafferettslige reaksjoner	650
29.1 Introduksjon	650
29.2 Hva skal regnes som strafferettslige reaksjoner?	650
29.3 Påtaleunndlatelse	652
29.4 Overføring til konfliktråd	653
29.5 Straffutmålingsutsettelse og straffutmålingsfravall	655
29.6 Inndragning	657
29.6.1 Utgangspunkt	657
29.6.2 Inndragning av utbytte	658
29.6.3 Utvidet inndragning	659
29.6.4 Inndragning av ting med tilknytning til det straffbare forholdet	661
29.6.5 Forebyggende inndragning	663
29.7 Tap av rett til å føre motorvogn	664
29.8 Særreaksjoner overfor utilregnelige	665
29.8.1 Reaksjoner i strafferettens periferi	665
29.8.2 Dom på overføring til tvungen psykisk helsevern	667
29.8.3 Dom på tvungen omsorg	671
29.8.4 Varighet og opphør av reaksjonene	672
Kapittel 30	
Strafferammene	673
30.1 Introduksjon	673
30.2 Den ordinære strafferammen	675
30.2.1 Den øvre ordinære strafferammen	675
30.2.2 Den nedre ordinære strafferammen	677
30.3 Straffebud med gradsinn delt strafferamme	678
30.4 Alminnelige bestemmelser som skjerper strafferammen	679
30.4.1 Oversikt	679
30.4.2 Pådømmelse av flere forbrytelser	680
30.4.3 Gjentakelse	681
30.4.4 Organisert kriminalitet	685
30.5 Alminnelige bestemmelser som senker strafferammen	689
Kapittel 31	
Straffutmålingen	692
31.1 Introduksjon	692
31.2 Generelt om Høyesteretts straffutmålingspraksis	693
31.2.1 Høyesterett som straffutmålingsdomstol	693
31.2.2 Høyesteretts fremgangsmåte i straffutmålingen	695
31.3 Premisser i lovgivningen	698
31.3.1 Premisser i straffebudene	698
31.3.2 Alminnelige bestemmelser	700
31.4 Klanderhensyn som styrende moment i straffutmålingen	702
31.4.1 Klander og «straffverdighet»	702
31.4.2 Kravet om forholdsmessighet mellom skyld og straff	702
31.4.3 Nærmere momenter i klandervurderingen	705
31.4.4 Gjentakelse som skjerpende moment	710

31.5	Prevensjonshensyn	711
31.5.1	Allmennpreventive hensyn	711
31.5.2	Individualpreventive hensyn	713
31.6	Etterfølgende omstendigheter	714
31.7	Et eksempel fra Høyesteretts praksis	718
31.8	Særlig om straffutmåling ved flere forbrytelser	719

Kapittel 32

Straffegjennomføringen	721	
32.1	Introduksjon	721
32.2	Straffegjennomføringens kobling til strafferetten	722
32.3	Prinsipielle utgangspunkter	723
32.4	Gjennomføring av fengselsstraff: Sentrale regelverk	724
32.5	Straffegjennomføringens rammebetingelse: Fengselsstraff som frihetsberøvelse ...	726
32.6	Straffegjennomføringens formål og innhold	727
32.6.1	De styrende prinsippene	727
32.6.2	Straffegjennomføringens formål	728
32.6.3	Straffegjennomføringens innhold	730
32.7	Fra innsettelse til løslatelse	732
32.7.1	Innsettelse i fengsel	732
32.7.2	Gjennomføring utenfor fengsel	734
32.7.3	Former for soningsprogresjon	736
32.7.4	Særlig om prøveløslatelse	738
32.8	Nærmere om innholdet i fengselsstraffen	739
32.8.1	Betydningen av fengselsideologi	739
32.8.2	Rammene for de innsattes tilværelse	740
32.8.3	Bruken av kontrolltiltak og styringsmidler	742
32.9	Særtrekk ved gjennomføring av forvaring	747
32.9.1	Forvaringens særlige innhold	747
32.9.2	Prøveløslatelse fra forvaring	748

DEL VII

Foretaksstraff	751
-----------------------------	-----

Kapittel 33

Straff for foretak	752	
33.1	Introduksjon	752
33.2	Bakgrunn og begrunnelse	753
33.3	Straffesubjektet: Hva er et «foretak»?	756
33.4	Kravet om at «et straffebed er overtrådt»	758
33.4.1	Utgangspunkt	758
33.4.2	Straffebed som kan gi grunnlag for foretaksstraff	758
33.4.3	Rekkevidden av de ulike ansvarsvilkårene	759
33.5	Vilkåret om at noen handlet «på vegne av» foretaket	763
33.5.1	Utgangspunkt	763
33.5.2	Personell tilknytning	763

33.5.3	Funksjonell tilknytning	764
33.5.4	Konsernforhold	766
33.5.5	Organisasjonsendringer i etterkant av handlingen	767
33.6	Kreves det feil i foretaket og dets ledelse?	768
33.7	Kan-skjønnnet	769
33.7.1	En skjønnsmessig helhetsvurdering	769
33.7.2	Nærmere om de relevante momentene	771
33.8	Kort om straffereaksjonen	775
Litteraturliste		777
Forkortelser		805
	Historiske lover	805
	Utenlandske lover	805
	Andre forkortelser	805
Registre		807
	Lovregister	807
	Domsregister	814
	Høyesterett	814
	Lagmansretter	823
	Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD)	823
	Konvensjoner	825
	Andre konvensjoner	826
	Stikkordregister	827

Registre

Lovregister

- abortloven, lov 13. juni 1975 nr. 50 219
- advokatloven, lov 12. mai 2022 nr. 28 143
- akvakulturloven, lov 17. juni 2005 nr. 79
60, 285, 296, 528
- alkoholloven, lov 2. juni 1989 nr. 27 9, 262,
357–358, 366, 593, 759
- allmenngjøringsloven, lov 4. juni 1993 nr. 58
336
- alternativ behandlingsloven, lov 27. juni 2003
nr. 64 336
- arbeidsmiljøloven, lov 17. juni 2005 nr. 62
9
- arrestordreloven, lov 20. januar 2012 nr. 4
104
- arveloven, lov 14. juni 2019 nr. 21 645
- avtaleloven, lov 31. mai 1918 nr. 4 218
- barnelova, lov 8. april 1981 nr. 7 269, 302,
419, 648
- barnevernloven, lov 17. juli 1992 nr. 100
296
- bioteknologiloven, lov 5. desember 2003
nr. 100 217, 219
- brann- og eksplosjonsvernloven, lov 14. juni
2002 nr. 20 418
- brukerromsloven, lov 18. juni 2021 nr. 127
551–553
- domstolloven, lov 13. august 1915 nr. 5 20,
201
- dyrevelferdsloven, lov 19. juni 2009 nr. 97
47
- ekteskapsloven, lov 4. juli 1991 nr. 47 146,
648
- folketrygdloven, lov 28. februar 1997 nr. 19
149
- foretaksnavneloven, lov 21. juni 1985 nr. 79
330
- foretaksregisterloven, lov 21. juni 1985 nr. 78
331
- forretningshemmelighetsloven, lov 27. mars
2020 nr. 15 145, 148, 217, 570
- forsvarsloven, lov 12. august 2016 nr. 77
421
- forurensingsloven, lov 13. mars 1981 nr. 6
15, 216, 267, 310, 347, 759, 769
- forvaltningsloven, lov 10. februar 1967 47,
651, 722, 725, 756, 760
- friluftsløven, lov 28. juni 1957 nr. 16 14
- Grunnloven (Grl.), Kongeriket Norges
Grunnlov 17. mai 1814
- § 5 549
- § 16 84, 742
- § 17 63
- § 25 421
- § 26 17, 92, 305, 421
- § 30 305
- § 49 16, 62, 612
- § 53 645
- § 82 425
- § 86 305
- § 92 41, 56, 77
- § 93 78, 80, 86–87, 445–446, 451,
462, 611, 744
- § 94 3, 62, 89, 391
- § 95 20, 58–59, 61–62, 555, 716
- § 96 3, 8, 16, 18, 44, 48, 57–68, 70,
73, 85, 87, 92, 156, 612, 661,
676, 771
- § 97 13, 58–59, 73–75, 408
- § 98 62, 89, 723
- § 100 67, 82–83, 88, 200–201, 348,
526
- § 101 84, 88, 452
- § 102 78, 80, 82, 201, 742
- § 104 87, 611
- § 106 84
- § 112 519
- § 113 58
- § 115 216, 305
- havressurslova, lov 6. juni 2008 nr. 37 64,
296
- helse- og omsorgstjenesteloven, lov 24. juni
2011 nr. 30 220
- helsepersonelloven, lov 2. juli 1999 nr. 64
296, 448
- hundeloven, lov 4. juli 2003 nr. 74 453
- ICC-gjennomføringsloven, lov 15. juni 2001
nr. 65 96
- ICTY- og ICTR-gjennomføringsloven, lov
24. juni 1994 nr. 38 96

- konfliktrådsloven, lov 20. juni 2014 nr. 49
22, 638–639, 653–654, 722
- konkurransloven, lov 5. mars 2004 nr. 12
348, 755, 759
- kystvaktloven, lov 13. juni 1997 nr. 42 358,
382
- legemiddeloven, lov 4. desember 1992 nr. 132
9, 15, 99, 262, 331, 358, 525, 551, 553,
602
- luftfartsloven, lov 11. juni 1993 nr. 101 418
- matloven, lov 19. desember 2003 nr. 124
519
- medieansvarsloven, lov 29. mai 2020 nr. 59
86, 246
- menneskerettsloven, lov 21. mai 1999 nr. 30
56, 425
- mesterbrevloven, lov 20. juni 1986 nr. 35
330
- militær straffelov, lov 22. mai 1902 nr. 13
10, 86, 149, 331, 346, 422, 675
- naturmangfoldloven, lov 19. juni 2009 nr. 100
312, 453
- Norske Lov, Lov 15. April 1687 3
- pasient- og brukerrettighetsloven, lov 2. juli
2007 nr. 63 218–219, 448, 672
- pasientskadeloven, lov 15. juni 2001 nr. 53
331
- plan- og bygningsloven, lov 27. juni 2008
nr. 71 216, 310, 395
- politiloven, lov 4. august 1995 nr. 53 17,
54, 292, 296, 418, 420, 471–473, 496, 519,
553
- pristaksloven, lov 11. juni 1993 nr. 66 336
- psykisk helsevernloven, lov 2. juli 1999 nr. 62
309, 418, 420, 471, 666–667, 670–671
- regnskapsloven, lov 17. juli 1998 nr. 56 67
- Sikkerhetsloven, lov 1. juni 2018 nr. 24 14,
358
- SI-loven, lov 11. januar 2013 nr. 3 22, 722
- sjøloven, lov 24. juni 1994 nr. 39 69, 246,
418
- skadeserstatningsloven, lov 13. juni 1969
nr. 26 81, 85, 424–425, 438, 765
- skattebetalingsloven, lov 17. juni 2005 nr. 67
382
- skatteforvaltningsloven, lov 27. mai 2016
651, 655
- skipsarbeidsloven, lov 21. juni 2013 nr. 102
418
- skipssikkerhetsloven, lov 16. februar 2007 nr. 9
418, 456
- småbåtloven, lov 26. juni 1998 nr. 47 19,
69, 246
- smittevernloven, lov 5. august 1994 nr. 55 418
- statsborgerloven, lov 10. juni 2005 nr. 51
645, 649
- steriliseringsloven, lov 3. juni 1977 nr. 57
219
- straffegjennomføringsloven (strgjfl.) lov 18. mai
2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv.
§ 2 727–728, 740
§ 3 727, 730, 740
§ 4 729
§ 5 728
§ 6 727–728
§ 7 722
§ 10 732
§ 10 a 734
§ 11 729–730, 733–734
§ 12 667, 734
§ 13 495, 734
§ 15 731, 736
§ 16 735
§ 17 741, 744
§ 18 742
§ 19 742
§ 20 736
§ 21 742
§ 22 741
§ 23 742
§ 27 743
§ 28 743
§ 29 743
§ 30 742
§ 31 742
§ 32 742
§ 33 736–737
§ 34 737
§ 35 495, 737
§ 36 737
§ 37 741, 744–745
§ 38 743–744
§ 39 744–745
§ 40 745–746
§ 42 738–739
§ 43 739
§ 44 739
§ 45 648, 720
§ 49 742
§ 53 637
§ 54 634
§ 58 637
- straffeloven, lov 20. mai 2005 nr. 28
§ 1 12, 112, 259, 317, 571
§ 2 16, 92–93, 394, 401, 406, 725,
727–730

- § 3 12, 73–74, 76, 116, 468, 725,
727–728, 730
- § 4 13, 393–396, 400, 406
- § 5 13, 93, 393, 396, 402–404,
406–409
- § 6 13, 93, 393, 396, 402, 409
- § 7 13, 93, 164, 393, 395–399,
406, 574
- § 10 112
- § 14 13, 58
- § 15 13–14, 64, 164, 317–318, 321,
323–327, 331, 334, 337, 341,
345–346, 352, 354, 383–385,
388, 390, 557, 592
- § 16 13, 186, 326, 334, 356–358,
363, 365–367, 370, 382–386,
388, 390, 399, 455, 551,
559–561, 563, 565–567, 689
- § 17 13, 179, 329, 412, 415–417,
420, 424–431, 434–435, 437,
447, 458–460, 462, 468, 543,
690
- § 18 13, 329, 412, 415–417, 420,
424, 429, 451–453, 455, 459,
461, 463, 468–473, 543, 690
- § 19 13, 412, 415–417, 420, 458,
474–475, 477, 479, 543, 690
- § 20 13, 164, 248, 253, 485–486,
488–489, 491–499, 501–506,
508–509, 511–516, 518, 528,
658, 665, 690–691
- § 21 13, 65, 148, 222, 261, 337,
340
- § 22 13, 65, 101, 116, 148, 205,
221, 225, 227–229, 231,
234–236, 242, 246, 257, 314,
337, 366
- § 23 13, 15, 65, 148, 221, 247,
262–263, 267, 277, 279–280,
282–283, 285, 355, 461
- § 24 178, 244, 247, 367, 679
- § 25 13, 164, 227–228, 241–242,
247–249, 252–255, 257–259,
279, 314–315, 337, 422–423,
455, 458, 470, 476, 515, 525,
543, 668
- § 26 244, 255, 257–260, 284, 328,
423, 485–486, 520, 522–534
- § 27 13, 86, 752–764, 770, 775
- § 28 13, 752, 761, 771, 774–776
- § 29 5–6, 13, 60, 610, 613–616,
649, 663, 677, 700, 775
- § 30 5, 13, 22, 60, 87, 639, 650,
653, 664, 775
- § 31 620, 637, 674
- § 32 620
- § 33 88, 622, 635, 638, 700
- § 34 621–622
- § 35 622, 652
- § 36 622, 652
- § 37 622, 652
- § 39 620, 623, 720
- § 40 179, 625, 627–630
- § 42 631
- § 43 630–631
- § 45 648
- § 48 633
- § 49 636, 677
- § 50 636
- § 51 620, 636
- § 52 637–638
- § 52 a 639–640
- § 52 b 642, 677
- § 52 c 639
- § 53 643, 700
- § 54 620, 643
- § 55 620, 644, 776
- § 56 645, 647
- § 57 84, 179, 647
- § 58 647–648
- § 59 620, 647
- § 60 520, 655
- § 60 a 679
- § 61 260, 443, 485, 520, 532,
655–656, 679
- § 62 179, 253, 665, 667–669, 679
- § 63 179, 671
- § 64 671
- § 65 670, 672
- § 66 657
- § 67 657–661
- § 68 657, 659–660
- § 69 657, 661
- § 70 179, 657, 663
- § 71 663
- § 77 68, 162, 164, 179, 695, 697,
701, 705–707, 710, 713–714
- § 78 68, 164, 358, 485, 495, 520,
543–544, 569, 689, 695, 697,
701, 705–709, 713–716
- § 79 100, 389, 578–579, 581,
679–684, 701, 707, 710–711
- § 80 164, 179, 317, 358, 383, 425,
485, 495, 520, 542, 544, 569,

	573, 609, 689–691, 705, 707–708	§ 136 b	395
§ 81	164, 425, 447, 486, 542, 544–545, 551, 568–569, 690	§ 138	149, 572
§ 82	576, 701	§ 139	152, 572
§ 83	701, 717	§ 140	160, 177
§ 84	701	§ 141	177, 572, 674
§ 85	549, 570	§ 141 a	572
§ 86	572–573, 655, 688	§ 142	151, 177, 572
§ 87	164, 574–575	§ 143	101, 149, 298, 326, 675
§ 88	575–576	§ 144	16, 177, 572
§ 89	571	§ 145	151, 367, 391, 567
§ 91	571–572, 575	§ 146	649
§ 100	549	§ 151	146, 152, 394–395, 589
§ 101	63, 144, 149, 231, 340, 571, 675, 677	§ 153	298
§ 102	146, 149, 161, 231, 571, 675	§ 155	143, 151, 242–243, 383, 394–395
§ 103	144, 146, 152, 177, 184, 405, 421, 571, 675	§ 156	164
§ 104	421, 571	§ 157	151, 183, 394–395, 620, 705
§ 105	421, 571	§ 158	179, 677
§ 106	164, 421, 571	§ 159	148
§ 107	421, 571	§ 160	146–147, 318, 487
§ 108	346, 388, 421	§ 161	331
§ 109	96, 163, 178, 246, 295, 300, 309, 312, 421, 571	§ 162	287, 295–296, 300, 313
§ 110	677	§ 163	147, 295–296, 313
§ 111	151, 216, 298, 305, 394	§ 164	15, 151
§ 112	394	§ 165	151, 177
§ 113	151, 177, 184, 187	§ 166	151
§ 115	47, 145, 151, 184, 186–187, 196, 299, 348, 364	§ 167	146, 151
§ 117	147, 152, 394	§ 168	84, 151, 648
§ 119	178, 305, 408	§ 169	148, 151, 164, 295, 298, 313, 315
§ 120 a	151, 408	§ 170	146, 298, 327, 645
§ 121	14, 177, 185, 394, 649	§ 171	143, 147, 259, 303, 347, 470, 593
§ 122	149	§ 172	143, 148, 259, 303, 470
§ 123	147, 177, 305, 649	§ 173	14, 143, 149, 259, 303, 470
§ 125	148, 649	§ 174	64, 98, 101, 149, 162, 214, 327, 590
§ 126	152, 183, 185, 298, 395, 649	§ 175	179
§ 127	388, 408	§ 175 a	295
§ 128	147, 152, 389, 395, 649	§ 175 b	572
§ 129	330, 389–390, 395	§ 181	12, 84, 111, 177, 296
§ 131	99, 105, 149, 340, 367, 388, 390–391, 399, 567, 571, 592, 595–596, 677	§ 182	84, 149, 296, 377
§ 132	107, 179, 184, 390–391, 571, 675	§ 183	83, 146, 151, 348, 388, 399, 406
§ 133	388	§ 184	146, 151, 298
§ 134	298, 399, 572	§ 185	116, 146–147, 406, 526
§ 135	151, 228, 592	§ 187	148, 161–162, 170, 177, 298
§ 136	330, 388, 390, 584, 592	§ 188	177, 183–184, 229, 246, 362
§ 136 a	83, 389, 406, 603	§ 189	15, 148, 152
		§ 190	10, 148, 178, 397
		§ 191	178
		§ 191 a	64, 150, 178, 389–390, 399, 567–568

§ 191 b	178–179, 390	§ 260	388
§ 193	388	§ 261	144, 152, 327, 398, 405
§ 194	183	§ 262	143, 146, 298, 407
§ 195	149, 298	§ 263	147, 298, 399, 589–590
§ 196	178, 295–296, 300–301, 312, 487, 575	§ 264	147, 590
§ 197	144, 228, 295–296, 300, 313	§ 265	164, 589–590
§ 198	100, 389	§ 266	100, 145, 155, 398, 675
§ 199	389	§ 266 a	100
§ 201	15, 152, 592	§ 267	11, 69, 83, 145, 201, 487
§ 202	149, 211	§ 268	15, 152, 211, 344, 357, 455, 583
§ 203	149, 164	§ 271	145, 209–210, 214, 248, 302, 325, 339, 453, 457, 465, 475, 487, 550, 574, 586, 590–591, 595, 601, 690
§ 204	344, 397, 591–592	§ 272	210, 247, 487
§ 205	164, 419	§ 273	145, 147, 160, 162, 198, 210, 214, 229, 243, 302, 310, 325, 339, 367, 465, 575, 586, 590–591, 604, 626, 652, 679, 692, 698–700, 705
§ 206	152, 177, 398	§ 274	147, 210, 274, 331, 367, 396, 604, 626, 679, 699
§ 209	148–149, 298, 330, 574	§ 275	11, 117, 162, 171, 173–174, 243, 292, 302, 308, 328–329, 331, 337, 364, 446, 572, 586, 595, 604, 626, 675, 677, 679–680, 689
§ 210	149, 179, 619	§ 276	210–211, 214, 274, 443, 448
§ 211	295	§ 277	170, 202, 331
§ 219	592	§ 278	148, 443
§ 221	179, 298, 328, 398, 487	§ 279	388, 568
§ 222 e	389	§ 280	148, 274–275, 283
§ 224	619	§ 281	148, 161, 261, 268, 274, 276, 316, 355, 423, 696
§ 225	148	§ 282	147, 214, 302, 335, 400, 498, 575, 589, 591–592, 597
§ 226	148, 179, 295–296, 312, 314, 487	§ 283	164, 351, 592
§ 229	218	§ 284	144, 211, 214, 298, 575, 590
§ 231	14, 64, 105, 147, 151, 229, 236, 244, 248, 297, 299, 311, 330, 365, 525, 551, 584, 591–592, 597, 601, 644	§ 285	407, 590
§ 232	236, 551, 677	§ 286	144
§ 233	10, 224, 593	§ 287	11, 178, 252, 292, 295–296, 299–301, 307–308, 312, 314, 448, 454
§ 234	311	§ 288	292, 295, 302–303, 306, 312, 315, 365
§ 236	148, 152	§ 291	145, 162–163, 215, 365–366, 377, 572, 584, 590, 626, 675, 684, 697, 700
§ 237	162, 177, 182, 187, 211, 269	§ 292	572, 626, 677, 697, 700
§ 237 a	574	§ 293	572, 626, 684, 697
§ 238	261–262	§ 294	148, 259, 285, 684
§ 239	177, 187, 224, 362, 397	§ 295	100, 144, 215
§ 240	15, 47, 105, 148, 162, 216, 262, 362		
§ 241	388		
§ 242	148, 177, 213, 243, 366, 562, 573		
§ 251	148, 151, 162, 218, 330, 626		
§ 252	626		
§ 253	100, 152, 346, 407, 626, 698		
§ 254	145, 151, 297, 311, 335, 397, 419, 574, 597, 626		
§ 255	626		
§ 256	388		
§ 257	101, 144, 162, 213, 336, 346, 407, 575		
§ 259	213		

§ 296	100, 144, 215	§ 351	64, 145, 152, 162, 174, 216, 229, 304, 364, 366, 396, 475, 583, 591, 601
§ 297	210, 215, 248–249, 752	§ 352	148, 174, 184, 245
§ 298	215	§ 354	162, 365
§ 299	144, 215, 246, 572, 575, 601, 626, 647, 684	§ 355	172, 177, 182, 184, 187, 203, 244, 262, 311, 388, 572, 626, 677–678
§ 300	246, 626, 677	§ 355 a	678
§ 301	246, 572, 626, 684	§ 356	177, 187, 262, 362
§ 302	219, 246, 336, 575, 601, 647	§ 357	177, 187
§ 303	246, 572, 575	§ 358	164, 172, 382
§ 304	246, 575, 647	§ 361	145, 149, 151, 345, 586
§ 305	100, 162, 246, 346, 647	§ 364	145, 298
§ 306	100, 149, 246, 365, 367, 558	§ 365	148, 573
§ 307	86, 247, 367	§ 367	105, 145, 148–149
§ 308	487	§ 369	389
§ 309	144, 247	§ 371	64, 148–149, 151–152, 162–163, 170, 216, 218, 373, 377, 396, 584
§ 311	105, 148, 162, 164, 202, 215, 295, 309, 311, 315, 346, 487, 574	§ 372	179, 247, 584
§ 312	144, 215	§ 374	148, 285
§ 313	143–144, 215	§ 375	117, 149, 245, 296, 367
§ 315	214, 343	§ 376	179
§ 316	215, 336, 407, 519, 562	§ 378	10, 295, 297, 347, 573, 620
§ 317	15, 67, 148, 156, 164, 215, 295, 309, 315, 382, 689	§ 379	573
§ 318	148, 487	§ 380	295, 573
§ 319	647	§ 381	573
§ 321	14, 145, 148–149, 211, 216, 229, 245, 255, 260, 310, 325–326, 328, 339, 364, 367, 397, 569, 674, 676, 678, 681	§ 382	14
§ 322	68, 326, 339, 583, 674, 678	§ 385	588
§ 323	652, 674, 678–679	§ 386	588
§ 324	145, 149, 151, 216, 339, 367, 588, 620	§ 387	15, 67, 152, 162, 216, 409, 620
§ 327	163, 326, 377, 569, 592, 652, 700	§ 388	244
§ 328	164, 247, 592	§ 389	399
§ 329	388, 400, 592	§ 390	114, 149, 297, 304, 327, 588
§ 330	149, 152, 162–163, 216, 336, 681	§ 394	148
§ 332	147, 163, 216, 262, 318	§ 395	336
§ 333	147	§ 401	148, 305
§ 335	148, 259, 262, 281	§ 402	148, 177, 184, 336
§ 336	388	§ 403	146, 148
§ 337	105, 163, 216, 284, 318	§ 404	148, 164, 177
§ 340	284	§ 407	148, 163, 295, 298
§ 341	388	§ 408	164, 305
§ 342	144, 152, 216	§ 410	336
§ 343	152	straffelovens ikraftsettingslov, lov 19. juni 2015 74	
§ 344	164	straffeprosessloven (strpl.), lov 22. mai 1981 nr. 25	
§ 345	149, 152, 211, 305, 475	§ 2	651
§ 346	14, 145, 152, 211, 216, 475–476	§ 3	650
		§ 4	93
		§ 8	694

§ 13	577	§ 255	689
§ 33	119	§ 256	578
§ 38	19, 578, 587	§ 289	20
§ 40	119, 494, 719	§ 291 a	20
§ 51	578	§ 294	20
§ 55	18	§ 305	20
§ 62 a	18	§ 306	119
§ 65	18, 402	§ 314	119
§ 66	18	§ 321	21, 688
§ 67	18, 165	§ 323	694
§ 69	18, 648, 652	§ 331	119
§ 70	18, 586	§ 332	21
§ 71	119, 653–654	§ 344	694
§ 71 a	653	§ 388	21
§ 71 b	666	§ 389	119
§ 82	18, 576	§ 452	722
§ 84	667	§ 455	732
§ 100	20	§ 456	643–644
§ 107 a	20	§ 458	732
§ 119	119	§ 459	495, 667, 732
§ 165	500	§ 461	732
§ 170 a	18	territorialfarvannsloven, lov 27. juni 2003	
§ 171	471, 627, 673	nr. 57	401
§ 172	471, 688	tolloven, lov 21. desember 2007 nr. 119	19,
§ 173	471		713
§ 174	88, 620	transplantasjonslova, lov 7. mai 2015 nr. 25	
§ 175	471		217, 219
§ 176	418, 458, 471, 478	tvangsfullbyrdelsesloven, lov 26. juni 1992	
§ 183	88	nr. 86	22, 418
§ 184	88, 620	tvisteloven, lov 17. juni 2005 nr. 90	432,
§ 200 a	688		478
§ 202 b	688	universitets- og høyskoleloven, lov 1. april	
§ 203	478	2005 nr. 15	651
§ 206	478	utlendingsloven, lov 15. mai 2008 nr. 35	9,
§ 208 a	688		84, 104, 149, 151, 471, 651, 724
§ 210 a	688	valgloven, lov 28. juni 2002 nr. 57	724
§ 210 b	688	vegtrafikkloven, lov 18. juni 1965 nr. 4	
§ 214	478		9–10, 12, 19, 139, 246, 251, 261–262, 265,
§ 216 a	688		276, 282, 285, 287, 296, 306, 312, 358,
§ 216 b	688		382, 395, 526, 559, 577, 593–594, 623,
§ 222 a	84, 648		643, 654, 664–665, 699
§ 222 b	84	verdipapirhandeloven, lov 29. juni 2007	
§ 222 c	389	nr. 75	198
§ 224	17, 496	vergemålsloven, lov 26. mars 2010 nr. 9	497
§ 226	18, 553	yrkestransportlova, lov 21. juni 2002 nr. 45	
§ 233	119		395, 594, 665
§ 248	19, 691	økonomiske soneloven, lov 17. desember 1976	
§ 251	495	nr. 91	401
§ 252	578, 587	åndsverkloven, lov 15. juni 2018 nr. 40	9

Domsregister

Høyesterett

Rt. 1847 s. 615	69
Rt. 1856 s. 275	69
Rt. 1876 s. 1	189, 319
Rt. 1876 s. 35	268
Rt. 1876 s. 39	290
Rt. 1881 s. 148	521
Rt. 1897 s. 727	69
Rt. 1901 s. 203	300
Rt. 1906 s. 440	538
Rt. 1907 s. 333	351
Rt. 1912 s. 215	598
Rt. 1912 s. 810	256
Rt. 1916 s. 1124	527
Rt. 1918 s. 210	522
Rt. 1918 s. 257	526
Rt. 1918 s. 282	522, 526
Rt. 1918 s. 287	522
Rt. 1918 s. 568	526
Rt. 1921 s. 287	275
Rt. 1923 s. 609	600
Rt. 1924 s. 637	379
Rt. 1926 s. 581	351
Rt. 1926 s. 716	379
Rt. 1926 s. 948	541
Rt. 1927 s. 340	158
Rt. 1929 s. 84	382
Rt. 1929 s. 165	479
Rt. 1929 s. 330	69
Rt. 1931 s. 126	430
Rt. 1932 s. 1034	380
Rt. 1933 s. 1293	475–476, 479
Rt. 1934 s. 838	479
Rt. 1934 s. 1096	248
Rt. 1935 s. 612	474
Rt. 1936 s. 63	153
Rt. 1936 s. 79	255
Rt. 1936 s. 459	198
Rt. 1936 s. 525	302
Rt. 1936 s. 612	320, 325, 355
Rt. 1936 s. 740	453
Rt. 1938 s. 411	753
Rt. 1938 s. 622	533
Rt. 1939 s. 9	255
Rt. 1939 s. 297	540
Rt. 1939 s. 336	427
Rt. 1939 s. 623	256
Rt. 1939 s. 890	373–375, 378
Rt. 1940 s. 25	587
Rt. 1940 s. 42	368
Rt. 1940 s. 201	476
Rt. 1940 s. 514	539
Rt. 1946 s. 198	73
Rt. 1946 s. 496	305
Rt. 1947 s. 69	309
Rt. 1947 s. 86	330
Rt. 1947 s. 346	382
Rt. 1947 s. 654	382
Rt. 1947 s. 742	346, 436, 446
Rt. 1948 s. 75	453
Rt. 1948 s. 130	75
Rt. 1948 s. 162	337, 345
Rt. 1948 s. 327	522
Rt. 1948 s. 380	541
Rt. 1948 s. 531	373–374, 559
Rt. 1948 s. 586	382
Rt. 1948 s. 886	540
Rt. 1948 s. 957	337, 436
Rt. 1948 s. 963	267
Rt. 1949 s. 503	429
Rt. 1949 s. 797	468
Rt. 1949 s. 935	337
Rt. 1949 s. 1003	314
Rt. 1950 s. 2	604
Rt. 1950 s. 377	166, 446, 545
Rt. 1951 s. 110	307
Rt. 1951 s. 498	604
Rt. 1951 s. 519	444
Rt. 1951 s. 832	379
Rt. 1951 s. 969	444
Rt. 1952 s. 275	468
Rt. 1952 s. 301	267
Rt. 1952 s. 742	562
Rt. 1952 s. 989	69
Rt. 1952 s. 1298	338
Rt. 1953 s. 129	256
Rt. 1953 s. 181	255, 422, 476
Rt. 1953 s. 657	255
Rt. 1953 s. 689	428–429
Rt. 1953 s. 890	468
Rt. 1953 s. 1025	596
Rt. 1953 s. 1050	534, 538
Rt. 1954 s. 653	325, 355
Rt. 1955 s. 328	292, 306
Rt. 1955 s. 608	430, 444
Rt. 1955 s. 929	540
Rt. 1956 s. 342	255
Rt. 1957 s. 121	538
Rt. 1957 s. 137	538
Rt. 1957 s. 476	351
Rt. 1958 s. 434	678

Rt. 1958 s. 479	534	Rt. 1977 s. 644	251
Rt. 1958 s. 604	472	Rt. 1977 s. 831	267
Rt. 1960 s. 1409	285	Rt. 1977 s. 1207	60
Rt. 1961 s. 547	249	Rt. 1977 s. 1354	515
Rt. 1962 s. 72	433	Rt. 1978 s. 70	594
Rt. 1962 s. 667	444	Rt. 1978 s. 147	307-308, 452, 457
Rt. 1963 s. 210	428	Rt. 1978 s. 553	452-453, 467
Rt. 1963 s. 735	127	Rt. 1978 s. 596	531
Rt. 1963 s. 1000	255	Rt. 1978 s. 618	428-429, 439, 545
Rt. 1964 s. 591	428	Rt. 1978 s. 1046	515
Rt. 1964 s. 1418	75	Rt. 1978 s. 1057	274
Rt. 1967 s. 624	275	Rt. 1978 s. 1121	249
Rt. 1967 s. 688	250	Rt. 1978 s. 1301	455
Rt. 1968 s. 276	439	Rt. 1978 s. 1306	250
Rt. 1968 s. 739	538	Rt. 1979 s. 143	494, 496
Rt. 1968 s. 746	536	Rt. 1979 s. 190	600, 602
Rt. 1968 s. 959	134	Rt. 1979 s. 393	444
Rt. 1969 s. 655	683	Rt. 1979 s. 411	256, 530
Rt. 1969 s. 941	306	Rt. 1979 s. 425	232
Rt. 1969 s. 1185	306	Rt. 1979 s. 429	429
Rt. 1970 s. 787	282	Rt. 1979 s. 452	596
Rt. 1970 s. 914	326	Rt. 1979 s. 507	440
Rt. 1970 s. 931	534	Rt. 1979 s. 760	468-469
Rt. 1970 s. 1235	286	Rt. 1979 s. 1304	129-130
Rt. 1971 s. 801	127	Rt. 1979 s. 1408	379, 382, 559
Rt. 1971 s. 929	256, 530	Rt. 1979 s. 1492	195
Rt. 1971 s. 1120	469	Rt. 1980 s. 22	230
Rt. 1972 s. 243	195	Rt. 1980 s. 269	430
Rt. 1973 s. 1	341	Rt. 1980 s. 305	311
Rt. 1973 s. 180	335	Rt. 1980 s. 961	385
Rt. 1973 s. 433	69	Rt. 1980 s. 1021	600
Rt. 1973 s. 846	60	Rt. 1980 s. 1076	556
Rt. 1973 s. 1406	429, 441, 545	Rt. 1980 s. 1154	157
Rt. 1973 s. 1427	275	Rt. 1980 s. 1422	430
Rt. 1974 s. 1	444	Rt. 1981 s. 21	429, 432, 441, 469
Rt. 1974 s. 66	234	Rt. 1981 s. 35	441
Rt. 1974 s. 200	69	Rt. 1981 s. 444	541
Rt. 1974 s. 317	384, 386	Rt. 1981 s. 887	441
Rt. 1974 s. 324	452	Rt. 1981 s. 943	655
Rt. 1974 s. 382	241, 337	Rt. 1981 s. 1036	441
Rt. 1974 s. 517	255	Rt. 1981 s. 1129	441
Rt. 1974 s. 841	422, 450	Rt. 1981 s. 1150	432
Rt. 1974 s. 1042	338, 350	Rt. 1982 s. 58	655
Rt. 1974 s. 1051	260	Rt. 1982 s. 379	468
Rt. 1974 s. 1094	538	Rt. 1982 s. 430	283
Rt. 1974 s. 1301	275	Rt. 1982 s. 436	157, 195
Rt. 1975 s. 384	533	Rt. 1982 s. 645	764
Rt. 1975 s. 393	282	Rt. 1982 s. 840	428
Rt. 1975 s. 397	380	Rt. 1982 s. 878	772
Rt. 1976 s. 864	436, 444	Rt. 1982 s. 1150	157
Rt. 1976 s. 1407	283	Rt. 1982 s. 1216	453-454, 456, 460
Rt. 1977 s. 6	309	Rt. 1982 s. 1315	344
Rt. 1977 s. 391	256, 530	Rt. 1982 s. 1394	429-430, 436, 444

- Rt. 1983 s. 9 515
 Rt. 1983 s. 58 422, 429, 435, 441
 Rt. 1983 s. 202 249
 Rt. 1983 s. 492 457, 465, 543
 Rt. 1983 s. 652 194, 383
 Rt. 1983 s. 1004 78
 Rt. 1983 s. 1115 250
 Rt. 1983 s. 1222 286
 Rt. 1983 s. 1345 708
 Rt. 1983 s. 1444 536, 538
 Rt. 1983 s. 1449 383
 Rt. 1983 s. 1458 283
 Rt. 1984 s. 1 441
 Rt. 1984 s. 91 159, 271
 Rt. 1984 s. 659 457, 465, 543
 Rt. 1984 s. 681 342
 Rt. 1984 s. 1076 555–557
 Rt. 1984 s. 1300 567
 Rt. 1984 s. 1378 427
 Rt. 1985 s. 1 433
 Rt. 1985 s. 67 378
 Rt. 1985 s. 124 306
 Rt. 1985 s. 393 429
 Rt. 1985 s. 475 187
 Rt. 1985 s. 520 596, 599
 Rt. 1985 s. 596 576
 Rt. 1985 s. 607 217
 Rt. 1985 s. 736 251
 Rt. 1985 s. 764 696
 Rt. 1986 s. 234 383
 Rt. 1986 s. 288 598
 Rt. 1986 s. 351 382
 Rt. 1986 s. 468 196
 Rt. 1986 s. 536 195
 Rt. 1986 s. 693 452, 467
 Rt. 1986 s. 849 530
 Rt. 1986 s. 1013 197
 Rt. 1986 s. 1095 538
 Rt. 1986 s. 1364 269, 272, 275
 Rt. 1987 s. 217 267
 Rt. 1987 s. 496 355
 Rt. 1987 s. 699 351
 Rt. 1987 s. 792 432
 Rt. 1987 s. 950 195
 Rt. 1987 s. 1127 457, 543
 Rt. 1987 s. 1252 383
 Rt. 1987 s. 1318 540
 Rt. 1988 s. 181 468
 Rt. 1988 s. 384 271
 Rt. 1988 s. 622 350
 Rt. 1988 s. 628 382
 Rt. 1988 s. 681 382
 Rt. 1988 s. 928 427, 453
 Rt. 1988 s. 1356 231, 760
 Rt. 1989 s. 64 479, 543
 Rt. 1989 s. 466 267, 269
 Rt. 1989 s. 505 274, 310, 315
 Rt. 1989 s. 517 600–601
 Rt. 1989 s. 898 432
 Rt. 1989 s. 963 69
 Rt. 1989 s. 1004 332
 Rt. 1989 s. 1075 563–564
 Rt. 1989 s. 1079 440, 444
 Rt. 1989 s. 1225 429, 442
 Rt. 1989 s. 1243 383
 Rt. 1989 s. 1255 442
 Rt. 1989 s. 1265 468
 Rt. 1989 s. 1310 562
 Rt. 1989 s. 1372 655
 Rt. 1990 s. 520 271
 Rt. 1990 s. 586 496
 Rt. 1990 s. 763 646
 Rt. 1990 s. 827 432
 Rt. 1990 s. 1021 271, 279
 Rt. 1990 s. 1054 371
 Rt. 1990 s. 1300 537
 Rt. 1990 s. 1302 232
 Rt. 1991 s. 95 369, 373, 375, 377
 Rt. 1991 s. 274 597
 Rt. 1991 s. 455 423, 464
 Rt. 1991 s. 514 231–232
 Rt. 1991 s. 525 341
 Rt. 1991 s. 532 380–381
 Rt. 1991 s. 538 232
 Rt. 1991 s. 600 236–237, 240
 Rt. 1991 s. 732 536, 540
 Rt. 1991 s. 741 655
 Rt. 1991 s. 825 696
 Rt. 1991 s. 1253 271
 Rt. 1991 s. 1261 541
 Rt. 1992 s. 8 535, 538
 Rt. 1992 s. 19 774
 Rt. 1992 s. 124 464
 Rt. 1992 s. 211 637
 Rt. 1992 s. 292 268
 Rt. 1992 s. 445 587, 595
 Rt. 1992 s. 679 456
 Rt. 1992 s. 769 637
 Rt. 1992 s. 810 315, 325, 355
 Rt. 1992 s. 978 680
 Rt. 1992 s. 1088 554–555
 Rt. 1992 s. 1154 466
 Rt. 1992 s. 1463 127, 588
 Rt. 1992 s. 1495 559, 561
 Rt. 1992 s. 1639 428–429, 442
 Rt. 1993 s. 17 773

Rt. 1993 s. 117	218	Rt. 1998 s. 1190	725
Rt. 1993 s. 369	696	Rt. 1998 s. 1416	596, 600
Rt. 1993 s. 473	556–557	Rt. 1998 s. 1679	351
Rt. 1993 s. 487	508	Rt. 1998 s. 1945	496
Rt. 1993 s. 605	267–268, 271	Rt. 1998 s. 1971	125–126, 153
Rt. 1993 s. 1009	599	Rt. 1998 s. 2001	716
Rt. 1993 s. 1177	464	Rt. 1998 s. 2061	732
Rt. 1993 s. 1183	452	Rt. 1999 s. 71	440
Rt. 1993 s. 1197	422, 452, 464, 468	Rt. 1999 s. 363	696, 700
Rt. 1994 s. 48	432	Rt. 1999 s. 471	441
Rt. 1994 s. 203	598	Rt. 1999 s. 601	540
Rt. 1994 s. 299	767	Rt. 1999 s. 919	700
Rt. 1994 s. 481	350	Rt. 2000 s. 1	705
Rt. 1994 s. 770	284	Rt. 2000 s. 3	704
Rt. 1994 s. 786	601	Rt. 2000 s. 11	704
Rt. 1994 s. 850	533–534	Rt. 2000 s. 40	585, 700
Rt. 1994 s. 872	344	Rt. 2000 s. 234	775
Rt. 1994 s. 1244	725	Rt. 2000 s. 379	711
Rt. 1994 s. 1328	328	Rt. 2000 s. 400	712
Rt. 1994 s. 1407	429, 432	Rt. 2000 s. 646	214, 443, 655
Rt. 1994 s. 1552	74	Rt. 2000 s. 822	714
Rt. 1994 s. 1610	71, 125	Rt. 2000 s. 828	697
Rt. 1994 s. 1642	540	Rt. 2000 s. 970	604–605
Rt. 1995 s. 17	372–378	Rt. 2000 s. 996	61
Rt. 1995 s. 20	427	Rt. 2000 s. 1358	635
Rt. 1995 s. 104	403	Rt. 2000 s. 1451	776
Rt. 1995 s. 355	307, 313–314, 353	Rt. 2000 s. 1597	696
Rt. 1995 s. 661	198, 473	Rt. 2000 s. 1763	646
Rt. 1995 s. 820	343	Rt. 2000 s. 1852	712
Rt. 1995 s. 882	345	Rt. 2000 s. 1978	706
Rt. 1995 s. 1057	307, 313, 353	Rt. 2000 s. 2023	758, 769, 775–776
Rt. 1995 s. 1218	444	Rt. 2000 s. 2072	716
Rt. 1995 s. 1228	307, 313, 333, 353	Rt. 2001 s. 58	238, 366
Rt. 1995 s. 1483	267	Rt. 2001 s. 143	377, 635
Rt. 1995 s. 1734	69	Rt. 2001 s. 227	715
Rt. 1995 s. 1903	348	Rt. 2001 s. 364	715
Rt. 1996 s. 45	306	Rt. 2001 s. 995	722
Rt. 1996 s. 141	456–457, 466	Rt. 2001 s. 1039	715
Rt. 1996 s. 156	537, 539	Rt. 2001 s. 1379	195, 758, 764, 773, 775
Rt. 1996 s. 269	436	Rt. 2001 s. 1671	332
Rt. 1996 s. 654	397, 399	Rt. 2001 s. 1674	74–75
Rt. 1996 s. 766	372–374, 377, 379	Rt. 2001 s. 1713	377, 710
Rt. 1996 s. 873	333	Rt. 2002 s. 59	704
Rt. 1996 s. 956	342	Rt. 2002 s. 190	276
Rt. 1996 s. 1065	772	Rt. 2002 s. 258	712–713
Rt. 1996 s. 1533	432	Rt. 2002 s. 476	340
Rt. 1997 s. 1341	125, 129	Rt. 2002 s. 478	715
Rt. 1997 s. 1771	596–597	Rt. 2002 s. 509	60–61, 746
Rt. 1997 s. 1821	200	Rt. 2002 s. 742	635, 709, 713
Rt. 1998 s. 407	555–557	Rt. 2002 s. 889	624–625, 627–628, 631
Rt. 1998 s. 459	346	Rt. 2002 s. 917	599
Rt. 1998 s. 462	567	Rt. 2002 s. 1288	678
Rt. 1998 s. 652	764, 769	Rt. 2002 s. 1295	678

Rt. 2002 s. 1312	760	Rt. 2004 s. 774	697
Rt. 2002 s. 1403	634	Rt. 2004 s. 849	219
Rt. 2002 s. 1572	460, 536	Rt. 2004 s. 927	738
Rt. 2002 s. 1618	200	Rt. 2004 s. 950	706
Rt. 2002 s. 1667	626–627, 629, 631	Rt. 2004 s. 1016	709
Rt. 2002 s. 1673	628, 631	Rt. 2004 s. 1074	708
Rt. 2002 s. 1677	629, 669	Rt. 2004 s. 1126	661
Rt. 2002 s. 1683	627	Rt. 2004 s. 1355	711
Rt. 2002 s. 1717	287, 292, 307, 313	Rt. 2004 s. 1392	332
Rt. 2002 s. 1722	768	Rt. 2004 s. 1449	593
Rt. 2002 s. 1749	158, 203	Rt. 2004 s. 1457	757, 775
Rt. 2003 s. 23	496	Rt. 2004 s. 1565	236
Rt. 2003 s. 179	393, 398	Rt. 2004 s. 1596	711
Rt. 2003 s. 208	633	Rt. 2004 s. 1619	397–398
Rt. 2003 s. 275	720	Rt. 2004 s. 1769	236, 238
Rt. 2003 s. 312	631	Rt. 2004 s. 1952	627
Rt. 2003 s. 320	637	Rt. 2005 s. 104	495
Rt. 2003 s. 350	335	Rt. 2005 s. 149	626–627
Rt. 2003 s. 553	281	Rt. 2005 s. 289	628
Rt. 2003 s. 593	200–201	Rt. 2005 s. 301	627–628
Rt. 2003 s. 687	199	Rt. 2005 s. 314	715–716
Rt. 2003 s. 794	707	Rt. 2005 s. 564	636
Rt. 2003 s. 841	708	Rt. 2005 s. 573	635
Rt. 2003 s. 851	732	Rt. 2005 s. 586	635
Rt. 2003 s. 893	706, 714	Rt. 2005 s. 833	86, 246–247
Rt. 2003 s. 902	343	Rt. 2005 s. 938	635
Rt. 2003 s. 948	473	Rt. 2005 s. 941	377, 627
Rt. 2003 s. 1091	715	Rt. 2005 s. 1067	697
Rt. 2003 s. 1100	746	Rt. 2005 s. 1096	635
Rt. 2003 s. 1181	713	Rt. 2005 s. 1235	715
Rt. 2003 s. 1257	626	Rt. 2005 s. 1319	311
Rt. 2003 s. 1455	636–637	Rt. 2005 s. 1401	717
Rt. 2003 s. 1461	198	Rt. 2005 s. 1453	715
Rt. 2003 s. 1610	658	Rt. 2005 s. 1524	602
Rt. 2003 s. 1770	393, 396	Rt. 2005 s. 1625	375, 562
Rt. 2003 s. 1778	628	Rt. 2005 s. 1628	67, 154, 156
Rt. 2004 s. 24	646	Rt. 2006 s. 37	715
Rt. 2004 s. 28	715	Rt. 2006 s. 111	134, 696
Rt. 2004 s. 209	630	Rt. 2006 s. 120	555
Rt. 2004 s. 237	699	Rt. 2006 s. 140	698–699
Rt. 2004 s. 306	75	Rt. 2006 s. 293	73
Rt. 2004 s. 327	636	Rt. 2006 s. 309	627
Rt. 2004 s. 357	73	Rt. 2006 s. 515	696
Rt. 2004 s. 363	232	Rt. 2006 s. 641	626, 628
Rt. 2004 s. 365	711, 714	Rt. 2006 s. 669	686, 707
Rt. 2004 s. 510	201	Rt. 2006 s. 731	711
Rt. 2004 s. 592	709	Rt. 2006 s. 828	710
Rt. 2004 s. 606	626, 628	Rt. 2006 s. 964	332, 603
Rt. 2004 s. 643	710	Rt. 2006 s. 970	718
Rt. 2004 s. 667	716	Rt. 2006 s. 1033	628
Rt. 2004 s. 698	267	Rt. 2006 s. 1049	696
Rt. 2004 s. 750	706, 708	Rt. 2006 s. 1096	714–715
Rt. 2004 s. 755	715	Rt. 2006 s. 1153	626, 629–630

- Rt. 2006 s. 1298 715
 Rt. 2006 s. 1319 716
 Rt. 2006 s. 1447 635
 Rt. 2006 s. 1454 634
 Rt. 2007 s. 37 705, 711
 Rt. 2007 s. 183 626–627
 Rt. 2007 s. 187 627–628
 Rt. 2007 s. 399 686, 707
 Rt. 2007 s. 451 720
 Rt. 2007 s. 490 628–629
 Rt. 2007 s. 785 757, 760
 Rt. 2007 s. 791 627–629
 Rt. 2007 s. 843 705
 Rt. 2007 s. 932 711
 Rt. 2007 s. 940 468
 Rt. 2007 s. 1002 398
 Rt. 2007 s. 1056 341, 625, 627, 686
 Rt. 2007 s. 1089 635, 705
 Rt. 2007 s. 1172 472
 Rt. 2007 s. 1203 199–200
 Rt. 2007 s. 1217 496
 Rt. 2007 s. 1253 700
 Rt. 2007 s. 1326 716
 Rt. 2007 s. 1465 715
 Rt. 2007 s. 1473 422
 Rt. 2007 s. 1559 196, 236
 Rt. 2007 s. 1684 755, 765–766, 768–769,
 773
 Rt. 2007 s. 1774 635
 Rt. 2007 s. 1781 232
 Rt. 2007 s. 1841 776
 Rt. 2008 s. 27 705
 Rt. 2008 s. 489 201
 Rt. 2008 s. 549 505, 514, 516
 Rt. 2008 s. 620 273
 Rt. 2008 s. 668 757
 Rt. 2008 s. 696 471, 473
 Rt. 2008 s. 867 247, 373, 379
 Rt. 2008 s. 996 768–769, 771–772, 774,
 776
 Rt. 2008 s. 1201 768
 Rt. 2008 s. 1213 696
 Rt. 2008 s. 1342 338
 Rt. 2008 s. 1373 698
 Rt. 2008 s. 1386 634
 Rt. 2008 s. 1393 250
 Rt. 2008 s. 1491 158, 193, 196–197
 Rt. 2008 s. 1582 527
 Rt. 2008 s. 1659 553, 557
 Rt. 2008 s. 1789 128–129
 Rt. 2009 s. 114 315
 Rt. 2009 s. 185 232
 Rt. 2009 s. 229 236
 Rt. 2009 s. 299 268, 274
 Rt. 2009 s. 321 636
 Rt. 2009 s. 368 182
 Rt. 2009 s. 397 686
 Rt. 2009 s. 435 716
 Rt. 2009 s. 703 453
 Rt. 2009 s. 750 236
 Rt. 2009 s. 807 717
 Rt. 2009 s. 903 635
 Rt. 2009 s. 1014 236
 Rt. 2009 s. 1079 536–537, 540, 758,
 762–763
 Rt. 2009 s. 1289 635
 Rt. 2009 s. 1336 699, 716
 Rt. 2009 s. 1412 74–75
 Rt. 2009 s. 1498 304, 344
 Rt. 2009 s. 1595 758, 772–773, 775
 Rt. 2010 s. 36 636
 Rt. 2010 s. 100 365
 Rt. 2010 s. 287 380–381, 706
 Rt. 2010 s. 346 514–516, 669
 Rt. 2010 s. 447 696
 Rt. 2010 s. 449 706
 Rt. 2010 s. 466 67
 Rt. 2010 s. 523 717
 Rt. 2010 s. 684 157
 Rt. 2010 s. 733 696
 Rt. 2010 s. 785 270
 Rt. 2010 s. 850 270–271
 Rt. 2010 s. 1011 370, 373, 375, 378, 703
 Rt. 2010 s. 1076 329, 428–429, 545
 Rt. 2010 s. 1217 393
 Rt. 2010 s. 1271 393
 Rt. 2010 s. 1313 635
 Rt. 2010 s. 1340 706, 708
 Rt. 2010 s. 1421 636
 Rt. 2010 s. 1424 626
 Rt. 2010 s. 1445 73–76
 Rt. 2010 s. 1595 626
 Rt. 2010 s. 1608 753, 758, 764, 769,
 772–773
 Rt. 2010 s. 1630 307, 313–314, 323, 353
 Rt. 2011 s. 1 155, 349
 Rt. 2011 s. 34 498
 Rt. 2011 s. 100 705
 Rt. 2011 s. 199 715
 Rt. 2011 s. 206 635
 Rt. 2011 s. 347 75
 Rt. 2011 s. 407 696
 Rt. 2011 s. 462 635
 Rt. 2011 s. 469 71–72
 Rt. 2011 s. 501 292
 Rt. 2011 s. 695 636

Rt. 2011 s. 743	700	Rt. 2012 s. 1313	635
Rt. 2011 s. 747	237–238	Rt. 2012 s. 1316	525, 529–530, 538
Rt. 2011 s. 765	695, 712	Rt. 2012 s. 1374	712
Rt. 2011 s. 774	515–516	Rt. 2012 s. 1431	769
Rt. 2011 s. 863	292	Rt. 2012 s. 1453	715
Rt. 2011 s. 868	658	Rt. 2012 s. 1580	711
Rt. 2011 s. 1011	377, 379, 703	Rt. 2013 s. 105	351
Rt. 2011 s. 1013	715	Rt. 2013 s. 193	717
Rt. 2011 s. 1017	358	Rt. 2013 s. 238	534
Rt. 2011 s. 1043	671	Rt. 2013 s. 287	719
Rt. 2011 s. 1104	233, 700	Rt. 2013 s. 312	262, 269, 273, 275, 286, 316, 753, 773
Rt. 2011 s. 1110	236, 251	Rt. 2013 s. 332	700
Rt. 2011 s. 1127	336	Rt. 2013 s. 416	634–635, 713
Rt. 2011 s. 1155	714	Rt. 2013 s. 588	77, 81
Rt. 2011 s. 1159	514	Rt. 2013 s. 630	636
Rt. 2011 s. 1210	695	Rt. 2013 s. 633	697
Rt. 2011 s. 1321	131	Rt. 2013 s. 684	759, 769
Rt. 2011 s. 1339	131	Rt. 2013 s. 699	562
Rt. 2011 s. 1368	635, 711	Rt. 2013 s. 718	697
Rt. 2011 s. 1403	597	Rt. 2013 s. 734	636
Rt. 2011 s. 1455	365, 367, 373, 557–558	Rt. 2013 s. 776	636
Rt. 2011 s. 1699	426, 432, 443, 469	Rt. 2013 s. 789	321, 390, 696–697, 717
Rt. 2011 s. 1717	628	Rt. 2013 s. 853	709, 715
Rt. 2011 s. 1738	765, 769, 772, 774	Rt. 2013 s. 963	631
Rt. 2011 s. 1744	636	Rt. 2013 s. 978	718–719
Rt. 2011 s. 1751	705	Rt. 2013 s. 995	712
Rt. 2011 s. 1789	625, 629	Rt. 2013 s. 1015	293–294, 303, 351, 353
Rt. 2011 s. 1811	657	Rt. 2013 s. 1025	759, 768, 770, 774–775
Rt. 2012 s. 5	450, 793	Rt. 2013 s. 1442	128
Rt. 2012 s. 34	634–635	Rt. 2013 s. 1534	125, 153
Rt. 2012 s. 65	284, 347, 355	Rt. 2013 s. 1686	304, 352
Rt. 2012 s. 129	700	Rt. 2013 s. 1702	715
Rt. 2012 s. 259	705	Rt. 2014 s. 12	700
Rt. 2012 s. 283	700	Rt. 2014 s. 92	514
Rt. 2012 s. 313	70	Rt. 2014 s. 152	201
Rt. 2012 s. 387	159	Rt. 2014 s. 238	66, 68, 70, 453, 779
Rt. 2012 s. 492	351	Rt. 2014 s. 268	700
Rt. 2012 s. 553	422, 465	Rt. 2014 s. 346	705–706, 709
Rt. 2012 s. 622	256	Rt. 2014 s. 368	563
Rt. 2012 s. 686	197	Rt. 2014 s. 392	705
Rt. 2012 s. 752	70	Rt. 2014 s. 459	636
Rt. 2012 s. 770	765, 768–769, 773	Rt. 2014 s. 466	345–346
Rt. 2012 s. 856	332	Rt. 2014 s. 495	628–629, 700
Rt. 2012 s. 892	315, 355	Rt. 2014 s. 605	457
Rt. 2012 s. 921	61	Rt. 2014 s. 620	60–61
Rt. 2012 s. 1089	635	Rt. 2014 s. 637	719
Rt. 2012 s. 1095	700	Rt. 2014 s. 669	155–156
Rt. 2012 s. 1103	154	Rt. 2014 s. 680	403
Rt. 2012 s. 1108	705	Rt. 2014 s. 686	124, 156
Rt. 2012 s. 1114	631	Rt. 2014 s. 691	717
Rt. 2012 s. 1153	422	Rt. 2014 s. 786	67, 152, 154
Rt. 2012 s. 1211	71–72	Rt. 2014 s. 930	345–346
Rt. 2012 s. 1288	655		

Rt. 2014 s. 934	747, 749	HR-2017-751-A	626, 631
Rt. 2014 s. 946	749	HR-2017-821-A	61, 657–658
Rt. 2014 s. 970	126	HR-2017-822-A	659
Rt. 2014 s. 1105	57	HR-2017-824-A	301
Rt. 2014 s. 1134	321, 323, 333	HR-2017-1072-A	716–717
Rt. 2014 s. 1145	700	HR-2017-1124-A	698
Rt. 2014 s. 1302	706	HR-2017-1245-A	125, 232
Rt. 2015 s. 93	57	HR-2017-1252-A	622
Rt. 2015 s. 149	338	HR-2017-1663-A	712, 714
Rt. 2015 s. 378	635	HR-2017-1673-A	327
Rt. 2015 s. 788	704	HR-2017-1674-A	636, 704
Rt. 2015 s. 921	60, 746	HR-2017-1675-A	717
Rt. 2015 s. 1115	635	HR-2017-1676-A	623
Rt. 2015 s. 1124	235, 698	HR-2017-1781-A	646, 716
Rt. 2015 s. 1165	695–697	HR-2017-1840-A	68, 648
Rt. 2015 s. 1217	352, 771	HR-2017-1947-A	159, 393, 403
Rt. 2015 s. 1281	352	HR-2017-1978-A	647, 662
Rt. 2015 s. 1355	658–659	HR-2017-2167-U	242
Rt. 2015 s. 1504	760, 768–769, 771	HR-2017-2249-A	667, 670
HR-2016-225-S	716	HR-2017-2257-A	93
HR-2016-286-A	636	HR-2017-2415-A	635, 708
HR-2016-591-A	707–708, 716	HR-2017-2429-A	400
HR-2016-783-A	648	HR-2017-2444-A	716
HR-2016-799-A	637	HR- 2018.262-U	352
HR-2016-821-U	488	HR-2018-262-U	303, 313
HR-2016-1014-A	76	HR-2018-389-A	717
HR-2016-1253-A	662	HR-2018-486-A	720
HR-2016-1364-A	640–641	HR-2018-491-A	684, 710
HR-2016-1365-A	641	HR-2018-573-A	282
HR-2016-1458-A	66, 68	HR-2018-587-U	238
HR-2016-1582-U	658	HR-2018-675-A	626, 684
HR-2016-1660-A	694	HR-2018-847-A	636
HR-2016-1802-A	696	HR-2018-871-A	196
HR-2016-1803-A	694	HR-2018-875-A	68, 655
HR-2016-1835-A	588	HR-2018-1050-U	276
HR-2016-1856-A	380	HR-2018-1261-A	717
HR-2016-1857-A	647	HR-2018-1271-A	708
HR-2016-2191-U	631	HR-2018-1281-A	635, 712
HR-2016-2228-A	71, 130, 196	HR-2018-1458-A	545
HR-2016-2261-A	630	HR-2018-1458-U	545
HR-2016-2269-A	706	HR-2018-1650-A	603
HR-2016-2507-A	776	HR-2018-1658-A	276
HR-2016-2554-P	57	HR-2018-1659-A	620, 622
HR-2017-114-U	364	HR-2018-1660-A	679
HR-2017-290-A	503, 629	HR-2018-1769-A	759
HR-2017-473-U	599	HR-2018-1942-A	633, 636
HR-2017-549-A	640	HR-2018-1987-A	694
HR-2017-553	76, 643	HR- 2018-2043-A	400
HR-2017-553-A	643	HR-2018-2044-A	400
HR-2017-568-A	242	HR-2018-2096-A	711, 716
HR-2017-579-A	641–642	HR-2018-2189-A	276
HR-2017-635-U	531	HR-2018-2339-A	626–629
HR-2017-675-A	604–605	HR-2018-2427-A	450

HR-2018-2452-A	286	HR-2020-1333-A	623
HR-2019-47-A	562–563	HR-2020-1340-A	76, 406, 802
HR-2019-315-U	659	HR-2020-1343-A	293–294, 303, 352–353
HR-2019-425-A	635, 706	HR-2020-1349-A	636
HR-2019-440-A	679, 719	HR-2020-1351-A	639
HR-2019-497-A	283	HR-2020-1352-A	716
HR-2019-509-A	238	HR-2020-1353-A	776
HR-2019-514-A	661	HR-2020-1354-A	657
HR-2019-561-A	293, 303, 352, 354	HR-2020-1356-A	711, 716
HR-2019-599-A	294, 352, 593	HR-2020-1361-A	353
HR-2019-642-U	459	HR-2020-1571-U	427–428
HR-2019-653-A	502, 732	HR-2020-1681-A	333, 384
HR-2019-677-A	720	HR-2020-1682-A	326–328
HR-2019-714-A	358, 700	HR-2020-1723-A	271
HR-2019-721-A	719	HR-2020-1724-A	71
HR-2019-792-U	241	HR-2020-1945-A	706
HR-2019-832-A	503, 629	HR-2020-2019-A	66, 68, 70–72
HR-2019-860-U	238	HR-2020-2117-A	237
HR-2019-900-A	72	HR-2020-2126-A	418
HR-2019-1204-U	327	HR-2020-2136-A	336, 573, 627–628, 698, 717, 723
HR-2019-1218-A	193, 199	HR-2020-2137-A	723
HR-2019-1236-A	636, 717	HR-2020-2157-U	658
HR-2019-1379-U	469	HR-2020-2442-A	660
HR-2019-1643-A	623	HR-2021-101-U	73
HR-2019-1644-A	711	HR-2021-263-U	367
HR-2019-1664-A	707	HR-2021-301-A	659
HR-2019-1675-A	302	HR-2021-312-U	343
HR-2019-1743-A	333	HR-2021-494-A	655
HR-2019-1757-A	720	HR-2021-580-A	198
HR-2019-1780-A	635, 708	HR-2021-604-A	623
HR-2019-1842-U	460	HR-2021-797-A	85–86, 758, 761
HR-2019-2038-A	201	HR-2021-864-U	664
HR-2019-2205-A	303	HR-2021-987-A	646, 659
HR-2019-2205-A	295, 302–303, 321, 333, 351–354	HR-2021-1155-A	723
HR-2019-2382-U	422	HR-2021-1207-A	231, 234–235
HR-2019-2385-A	711	HR-2021-1391-U	231–232
HR-2019-2390	635, 717	HR-2021-1434-A	647–648
HR-2019-2390-A	635, 717	HR-2021-1438-A	683, 695
HR-2020-554-U	232	HR-2021-1453-S	104
HR-2020-609-U	759	HR-2021-1774-A	420
HR-2020-710-A	657	HR-2021-1780-A	771
HR-2020-735-U	531, 535–536, 540–541	HR-2021-1857-U	86
HR-2020-755-U	531	HR-2021-1953-U	627
HR-2020-855-A	674	HR-2021-1963-A	628–629
HR-2020-955-A	184, 426, 429–430, 573, 762	HR-2021-2151-A	648
HR-2020-976-A	626	HR-2021-2249-A	85, 662
HR-2020-995-A	429	HR-2021-2539-A	228, 262
HR-2020-1014-U	326, 328	HR-2021-2556-A	710, 713, 715
HR-2020-1022-U	403	HR-2021-2580-A	660
HR-2020-1218-A	627–628	HR-2022-534-A	667, 669
HR-2020-1281-A	628	HR-2022-666-A	272–273, 286
		HR-2022-671-U	345, 350–351

HR-2022-706-A 647–648
 HR-2022-718-A 82, 84
 HR-2022-731-A 652, 656, 703
 HR-2022-732-A 656
 HR-2022-733-A 656
 HR-2022-980-A 620, 698, 709
 HR-2022-981-A 644
 HR-2022-1110-A 668–670
 HR-2022-1178-A 659
 HR-2022-1180-A 635, 684, 711
 HR-2022-1245-A 776
 HR-2022-1271-A 85, 167, 758, 761–762,
 772
 HR-2022-1278-A 162, 165–166
 HR-2022-1299-A 333, 337–339, 385, 388
 HR-2022-1323-A 234–235
 HR-2022-1377-U 459
 HR-2022-1653-A 705, 719
 HR-2022-1707-A 238
 HR-2022-1753-A 594
 HR-2022-1822-U 488
 HR-2022-1829-U 685
 HR-2022-2120-A 656
 HR-2022-2179-A 274
 HR-2022-2225-A 697, 703
 HR-2022-2380-A 682, 711
 HR-2022-2401-U 276
 HR-2022-2418-A 82, 344
 HR-2022-2996-U 700
 HR-2023-298-A 664
 HR-2023-469-A 173, 229, 364, 376
 HR-2023-473-A 665
 HR-2023-475-A 622
 HR-2023-535-A 716
 HR-2023-604-A 89, 550

Lagmansretter

LA-2003-19998 456
 LA-2006-156811 297, 314
 LA-2010-37001 465
 LA-2018-146973 748
 LB-2002-2539 93
 LB-2011-77614 748
 LB-2013-147035 327
 LB-2015-77015 61
 LB-2015-108037 562
 LB-2016-105884 655
 LB-2016-111749 744
 LB-2017-108338 468
 LB-2018-34037 468
 LE-2018-104344 429
 LF-2007-122325 398

LF-2015-107427 452
 LF-2020-148936 655
 LG-2007-83941 746
 LG-2009-126026 467
 LG-2011-190776 465
 LG-2016-166214 468
 LH-2008-108091 465
 LH-2018-34037 465

Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD)

Dom 21. februar 1971 *Golder mot
 Storbritannia* 742
 Dom 8. juni 1976 *Engel mfl. mot Nederland*
 61, 746
 Dom 22. oktober 1981 *Dudgeon mot
 Storbritannia* 82
 Dom 25. mars 1983 *Silver mfl. mot
 Storbritannia* 73, 730
 Dom 28. juni 1984 *Campbell og Fell mot
 Storbritannia* 746
 Dom 26. mars 1985 *X og Y mot Nederland*
 79
 Dom 7. oktober 1988 *Salabiaku mot Frankrike*
 86
 Dom 26. oktober 1988 *Norris mot Irland* 82
 Dom 25. mai 1993 *Kokkinakis mot Hellas*
 84
 Storkammerdom 15. november 1996 *Cantoni
 mot Frankrike* 66, 72
 Dom 9. juni 1998 *Teixeira de Castro mot
 Portugal* 555
 Dom 28. oktober 1998 *Osman mot
 Storbritannia* 80
 Dom 31. juli 2000 *A.D.T. mot Storbritannia*
 82
 Storkammerdom 26. oktober 2000 *Kudla mot
 Polen* 716
 Storkammerdom 17. januar 2002 *Calvelli og
 Ciglio mot Italia* 80
 Dom 23. juli 2002 *Janosevic mot Sverige* 86
 Dom 4. desember 2003 *M. C. mot Bulgaria*
 79
 Avgjørelse 6. april 2004 *Shannon mot
 Storbritannia* 558
 Dom 26. juli 2005 *Siliadin mot Frankrike*
 79
 Dom av 6. oktober 2005 *Hirst mot
 Storbritannia (2)* 724
 Dom 4. juli 2006 *Sanchez mot Frankrike*
 744

- Storkammerdom 5. februar 2008 *Ramanauskas mot Litauen* 555
- Dom 9. juni 2009 *Opuz mot Tyrkia* 81
- Storkammerdom 17. september 2009 *Scoppola mot Italia* 76
- Storkammerdom 17. mai 2010 *Kononov mot Latvia* 72
- Storkammerdom 1. juni 2010 *Gäfgen mot Tyskland* 81
- Storkammerdom 2. november 2010 *Gillberg mot Sverige* 82
- Dom 23. november 2010 *Greens & MT mot Storbritannia* 724
- Dom 3. november 2011 *Antonov mot Ukraina* 80
- Dom 11. april 2013 *Vyerentsov mot Ukraina* 66
- Storkammerdom 9. juli 2013 *Vinter mfl. mot Storbritannia* 87
- Dom 26. februar 2015 *Zaichenko mot Ukraina* 500
- Avgjørelse 21. juni 2018 *Hansen v. Norway* 744
- Storkammerdom 28. juni 2018 *G.I.E.M. S.R.L. og andre mot Italia* 85, 761
- Dom 1. juni 2021 *Denis og Irvine mot Belgia* 500

Konvensjoner

EMK = Den europeiske

- menneskerettskonvensjon, 04.11.1950
- Art. 1 41, 77
 - Art. 2 78, 80, 451, 462
 - Art. 3 79, 87, 611, 675, 717, 744
 - Art. 4 79, 87
 - Art. 5 89, 667, 671, 749
 - Art. 6 7, 58–59, 61, 85–86, 246, 555, 576, 658, 664, 716, 738, 746
 - Art. 7 58, 61, 63, 65–66, 68–70, 73, 76, 85, 514, 658
 - Art. 8 79–80, 82, 88, 201, 378, 742
 - Art. 9 84, 88
 - Art. 10 83, 88, 200–201
 - Art. 11 66, 88
 - Art. 14 723
- EMKs tilleggsprotokoll 6 (1983) = Sjette
protokoll 28.04.1983 om opphevelse av
dødsstraff 87
- EMKs tilleggsprotokoll 7 (1984) = Syvende
protokoll 22.11.1984 59
- EMKs tilleggsprotokoll 13 (2002) = Trettende
protokoll 03.05.2002 om avskaffelse av
dødsstraff under enhver omstendighet 87
- EU-konvensjonen om gjensidig hjelp
i straffesaker (2000) = Convention
on Mutual Assistance in Criminal
Matters between the Member States of the
European Union, 29.05.2000 104
- Eurojust-avtalen (2005) = Samarbeidsavtale
28.04.2005 mellom Norge og Eurojust
104
- Europarådets konvensjonen om gjensidig
hjelp i straffesaker (1959) = Council of
Europe Convention on Mutual Assistance in
Criminal Matters, 20.04.1959 97
- Europarådets konvensjon mot datakriminalitet
(2001) = Convention on Cybercrime,
23.11.2001 99–100
- Europarådets konvensjon mot handel med
menneskelige organer (2015) = Council of
Europe Convention against Trafficking in
Human Organs, 25.03.2015 98
- Europarådets konvensjon mot menneskehandel
(2005) = Council of Europe Convention on
Action against Trafficking of Human Beings,
16.05.2005 100
- Europarådets konvensjon mot seksuell
utnyttelse og misbruk av barn (2007) =
Council of Europe Convention on the
Protection of Children against Sexual
Exploitation and Sexual Abuse, 25.10.2007
100
- Europarådets konvensjon om forebygging
og bekjempelse av vold mot kvinner og
vold i nære relasjoner (2011) = Council
of Europe Convention on preventing and
combating violence against women and
domestic violence, 11.05.2011 100
- Europarådets korrupsjonskonvensjon (1999)
= Council of Europe Criminal Law
Convention on Corruption, 27.01.1999
99, 409
- Europarådets utleveringskonvensjon (1957)
= European Convention on Extradition,
13.12.1957 97
- Europol-avtalen (2001) = Avtale 28.06.2001
mellom kongeriket Norge og Den
europeiske politienhet 104
- EØS-avtalen = Avtale 17.03.1993 om Det
europeiske økonomiske samarbeidsområde
103–104
- Flykapringskonvensjonen (1970) =
Convention for the Unlawful Seizure of
Aircraft, 16.12.1970 97
- FN-konvensjonen om narkotiske stoffer
(1961) = Single Convention on Narcotic
Drugs, 30.03.1961 99
- FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og
kulturelle rettigheter (ØSK), 16.12.1966
723
- FN-konvensjonen om organisert transnasjonal
kriminalitet (2000) = United Nations
Convention Against Transnational
Organized Crime, 15.11.2000 100
- FN-konvensjonen om psykotrope stoffer
(1971) = Convention on Psychotropic
Substances, 21.02.1971 99
- FN-konvensjonen om sivile og politiske
rettigheter (SP), 16.12.1966 58, 725
- FNs barnekonvensjon = Convention on the
Rights of the Child, 02.09.1990 87, 100,
283, 303, 621, 635, 717, 725, 731
- FNs korrupsjonskonvensjon (2003) = United
Nations Convention against Corruption,
21.10.2003 99
- FNs narkotikahandelkonvensjonen (1988) =
United Nations Convention against Illicit
Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic
Substances, 20.12.1988 99

- FNs rasediskrimineringskonvensjon (1966) = International convention on the elimination of all forms of racial discrimination, 07.03.1966 83
- FNs torturkonvensjon (1984) = Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 10.12.1984 98, 101
- Folkemordkonvensjonen (1948) = Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 09.12.1948 94, 97, 101
- Gisseltakingskonvensjonen (1979) = International Convention against the taking of hostages, 17.12.1979 97
- Havrettskonvensjonen (1982) = United Nations Convention on the Law of the Sea, 10.12.1982 401
- ILO-konvensjonen (1989) = Indigenous and Tribal Peoples Convention, 27.06.1989 129
- Lisboa-traktaten = Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community 13.12.2007 102
- Maastricht-traktaten = Treaty on European Union, 07.02.1992 102
- OECDs korrupsjonskonvensjon (1997) = Convention on combating bribery of foreign public officials in international business transactions, 21.11.1997 99
- Roma-vedtektene = Rome Statute of the International Criminal Court, 17.07.1998 95–96, 98, 159, 347, 405, 545, 571, 675
- Slaverikonvensjonen (1926) = Slavery Convention, 25.09.1926 97
- SPs tilleggsprotokoll om dødsstraff (1989) = Andre tilleggsprotokoll 15.12.1989 om avskaffelse av dødsstraff til den internasjonale konvensjon av 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter 87
- TEUF = Treaty on the Functioning of the European Union, 13.12.2007 (Opprinnelig The Treaty of Rome. 25.03.1957) 102, 106